masala

masala és barreja d'espècies

Periòdic d'informació, denúncia i crítica social a Ciutat Vella

Gener-febrer 2013

Núm. 65, segona època

PÀGINA 2 // Denuncien el el doble raser de les entitats del sector social en l'aplicació de les retallades

PÀGINA 3 // Un milió d'euros de benefici per als accionistes privats de Focivesa

PÀGINA 5 // Siete de cada diez personas del Distrito no votaron porque no quisieron o no pudieron

PÀGINA 6 // La Filmoteca costarà 34,2 milions d'euros i no s'acabarà de pagar fins al 2037

PÀGINA 7 // Barcelona Clúster Nàutic, una iniciativa al servei de Salamanca Group

PÀGINA 8 // Ateneu Enciclopèdic en el Raval, ¡ya!

PÀGINA 9 // ¡De puta madre! Sobre prostituciones y maternidades

PÀGINA 11 // El indulto a los Mossos: punto y seguido

PÀGINA 12 // ¿Qué pasa en la valla de Melilla?

Un milió d'euros de beneficis per als accionistes privats de Focivesa

Masala

Foment de Ciutat Vella (Focivesa), la societat encarregada d'executar la reforma urbanística del centre històric de Barcelona, quedarà dissolta aquest any 2013. Creada el 1999 com a empresa pública, Focivesa va ser transformada en una societat d'economia mixta l'any 2000. El 60% del capital social fou aportat per l'Ajuntament (51%) i la Diputació de Barcelona (9%) i el 40% restant per empreses privades. En concret, Caixa Bank, BBVA, Catalunya Caixa, Telefónica, Saba Aparcamientos i Iniciativa per a la Recuperació de Ciutat Vella S.L. hi van invertir 2,4 milions d'euros.

Tal i com va quedar establert als estatuts, que fixaven en catorze anys la durada màxima de la societat, quan s'iniciés el procés de dissolució, Focivesa hauria de recomprar en quatre tongades les accions dels inversors privats. El procediment previst contemplava que, a més del seu valor nominal, els accionistes percebrien el valor acumulat en una reserva on Focivesa ha anat dipositant una part dels seus beneficis anuals. Així, a banda de recuperar la totalitat

> Fins el desembre del 2012, aquestes empreses ja han rebut 750.000 euros en concepte de beneficis i 1,8 milions pel valor nominal de les seves accions

dels diners invertits, les empreses podrien recollir una part dels fruits de la «transformació i revitalització» de Ciutat Vella.

De fet, fins el desembre del 2012, aquestes empreses ja han rebut 750.000 euros en concepte de beneficis i 1,8 milions pel valor nominal de les seves accions mitjançant tres pagaments fets efectius al tancament dels exercicis 2010, 2011 i 2012. Encara queda pendent una darrera liquidació durant aquest any que completarà el retorn del capital aportat i farà augmentar la xifra dels beneficis rebuts fins al milió d'euros. Una rendibilitat del 40% que farà que aquest reguitzell d'empreses «implicades i interessades en la rehabilitació i la modernització del nucli històric de Barcelona» no pugui menys que valorar positivament la seva inversió a Foment de Ciutat Vella S.A.

FOCIVESA
(Estructura accionarial)

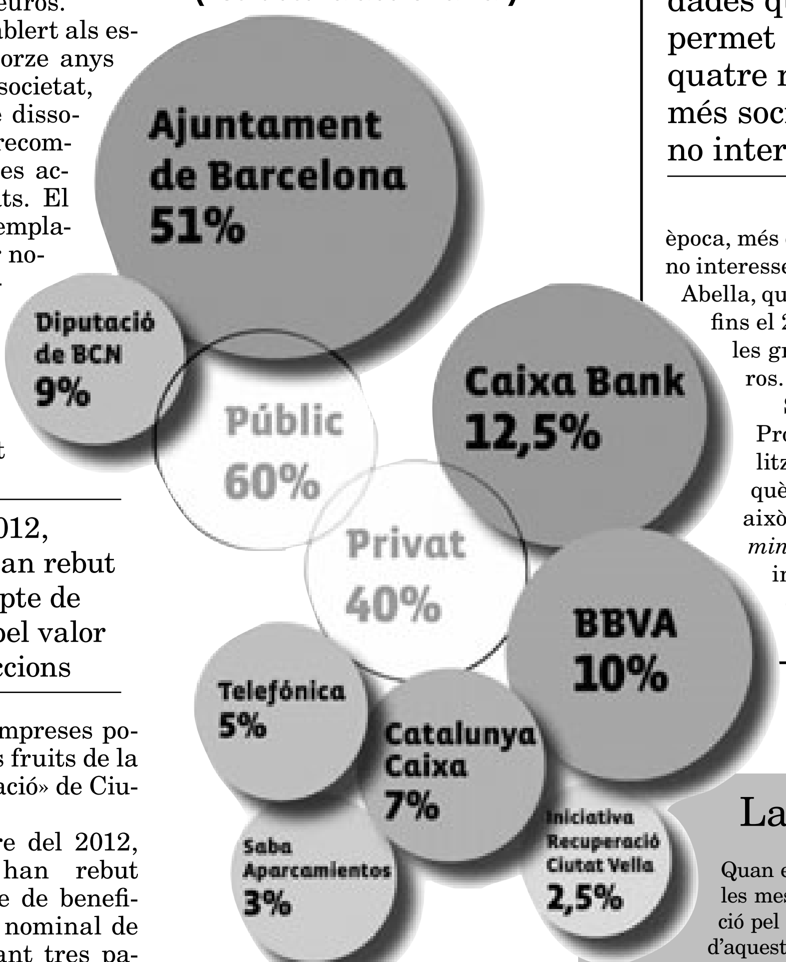

	Retorn de Capital	Beneficis	Total rebut
Caixa Bank	631.050,00 €	261.904,36 €	892.954,36 €
BBVA	601.000,00 €	249.432,72 €	850.432,72 €
Catalunya Caixa	420.700,00 €	174.602,92 €	595.302,92 €
Telefónica	300.500,00 €	124.716,36 €	425.216,36 €
I.R. Ciutat Vella*	270.450,00 €	112.244,72 €	382.694,72 €
Saba Aparcam.	180.300,00 €	74.829,80 €	255.129,80 €
Total	2.404.000,00 €	997.730,88 €	3.401.730,88 €

* La societat Iniciativa per a la Recuperació de Ciutat Vella S.L. va ser creada amb l'objectiu de promoure la revitalització comercial del centre històric de Barcelona i està formada per comerciants (principalment empresaris d'hosteleria i restauració)

Els veïns que no interessa comptar

L'any 2002, poc abans de la liquidació de Procivesa (l'empresa encarregada de la primera fase de la reforma urbanística de Ciutat Vella), l'Associació de Veïns per a la Rehabilitació del Casc Antic i els Veïns en Defensa de la Barcelona Vella van reclamar per escrit a l'alcalde socialista Joan Clos la relació de totes les famílies reallotjades des del 1988. Les entitats feia anys que intentaven, sense èxit, aconseguir dades fiables sobre el nombre i el destí dels milers de veïns afectats per les expropiacions.

Ha passat més d'una dècada i avui, quan Focivesa, l'hereva de Procivesa, també és a punt de ser liquidada, aquestes dades segueixen essent un misteri.

> Martí Abella: «Avui dia, no interessa explicar el procés més enllà de les grans dades que és el que et permet que el regidor digui quatre números. L'anàlisi més social, sociològica, ara no interessa»

Tal com explica Martí Abella a *Matar al Chino. Entre la revolución urbanística y el asedio urbano en el barrio del Raval de Barcelona*, la tesi doctoral de Miquel Fernández presentada el setembre de 2012, «jo no sabria pas dir-te de quina manera es pot saber més [sobre expropiacions i indemnitzacions] i a més, ara estem en una època, més que mai, en la que el passat i la comparació entre el passat i el present no interessen gens». En una entrevista realitzada per Fernández el maig de 2012, Abella, que fou el responsable de comunicació de Procivesa-Focivesa des del 1998 fins el 2007, opina que «avui dia, no interessa explicar el procés més enllà de les grans dades que és el que et permet que el regidor digui quatre números. L'anàlisi més social, sociològica, ara no interessa».

Segons Abella, a principis de la dècada dels noranta del segle passat, Procivesa va començar a inventariar els processos d'expropiació i a realitzar «resums d'inversions, de famílies, d'on anaven, de què començaven, què s'acabava...», però després es van deixar de fer. «La meva visió de tot això, del que estem parlant ara, a la meva empresa no els interessa un *comino* [...] no sé ni jo on trobar dades d'aquestes [...] si tu em dius "Ho he intentat i no me'n surto", em sembla totalment lògic, perquè és que jo quan haig de buscar alguna dada, alguna cosa, no sé on agafar-me», rebla Abella.

La discreta dissolució de Focivesa

Quan el PP va negociar amb Xavier Trias els pressupostos municipals de 2012, una de les mesures que el grup encapçalat per Alberto Fernández Díaz va posar com a condició pel pacte era «racionalitzar» l'estructura de les empreses municipals. El primer pas d'aquest acord va ser la reestructuració, aprovada el mes de febrer de 2012, de la societat Barcelona d'Infraestructures Municipals (Bimsa) i de les seves filials dedicades a actuacions urbanístiques. L'objectiu final del govern de CiU, tal i com explicava el regidor convergent Joan Puigdollers a la Comissió d'Hàbitat Urbà del juliol de 2012, és «convertir BIMSA en l'òrgan d'execució de les obres de la ciutat de Barcelona, atorgar la gestió del sòl a Barcelona Gestió Urbanística (Bagursa) i la d'aparcaments a Barcelona Serveis Municipals».

El mes de juny de 2012, la Comissió de Govern de l'Ajuntament de Barcelona va encarregar a Bimsa la realització de les activitats de les empreses 22@Bcn, Agència de Promoció del Carmel, Pro Nou Barris i Pro Eixample. Tot i que Focivesa va quedar fora d'aquest grup, l'encàrrec realitzat, en aquella mateixa sessió, a la societat municipal Bagursa per tal d'assumir «l'elaboració d'instruments de planejament, l'execució de la gestió urbanística, la gestió de sòl i les expropiacions de les filials de Bimsa», sí que va incloure l'empresa que fins aleshores havia estat la responsable en solitari de la regeneració de Ciutat Vella.

Liquidat el projecte de l'Agència Ciutat Vella, creada per Hereu pocs mesos abans de perdre l'alcaldia, i amb Focivesa en procés de dissolució, l'aliança entre CiU i PP ha convertit Bimsa i Bagursa en els nous executors de la inacabable revitalització del districte. Noves empreses però els mateixos personatges: Josep Maria de Torres i Sanahuja, el que fou gerent de Focivesa durant els temps de la lluita del Forat de la Vergonya, de l'elitització del Born, dels enganys als afectats pel PERI del Casc Antic o del mòbbing a l'Illa Robador és, des del juliol de 2012, el director general de Bagursa.

Denuncien el doble raser de les entitats del sector social en l'aplicació de les retallades

Foto / DASC

Concentració de DASC pels treballadors del Pla Apropem-nos de Poble Nou

Masala

«Amb menys diners haurem de fer més, haurem de ser més eficients i canviar algunes maneres d'actuar.» Un any després d'aquestes paraules d'Artur Mas en el Dia Internacional per a l'Eradicació de la Pobresa, la Taula del Tercer Sector denunciava una situació crítica de les entitats socials, pels 640 milions d'euros que les administracions els deuen. Però sembla que la llei de ferro dels temps que corren ha estat assumida amb la menor de les resistències per part de les direccions d'algunes organitzacions afectades. És el que denuncia el col·lectiu Defensem l'Acció Social i Comunitària (DASC), format per treballadors i treballadores del sector social. Segons DASC, les polítiques d'austeritat en matèria d'assistència social estan accentuant una empresarialització radical de la concepció general de la tasca de les ONGs.

DASC assenyala la contradicció que suposa per a entitats sense ànim de lucre el fet que facin recaure les retallades fonamentalment en els estrats laborals més baixos. Un comunicat fet públic pel col·lectiu explica que, des que les polítiques de retallades van començar a repercutir en el sector, educadors i educadores han patit «rebaixes de sous, impagaments a les entitats socials que ens tenien contractades i que ens portava a treballar cobrant la meitat del sou, activitats que havíem de deixar de fer o pujades de la ràtio de nois i noies que havíem d'educar». Mentrestant, en la major part de casos, «directors i directores cobren sous mensuals astronòmics», i les mateixes estructures directives de les associacions es mantenen intactes.

Acomiadaments al Casal dels Infants

El cas més recent és el del Casal dels Infants, una de les entitats més prestigioses de Barcelona i de Catalunya, amb un gran reconeixement social al Raval. Segons DASC, el Casal ha fet una reducció de plantilla de dinou persones entre el 2011 i el 2012, mesures que han afectat sobretot a la nòmina d'educadors i educadores.

El 2011 no van ser renovats els contractes de catorze treballadors, i fa unes setmanes es van fer efectius dos acomiadaments, un d'ells disciplinari, i la no renovació de tres contractes. Aquest últim ajust, segons DASC, s'ha executat després de la dimissió l'octubre passat de l'anterior comitè d'empresa; i es dóna la circumstància que les dues persones acomiadades eren possibles candidates del futur comitè i s'havien mostrat crítiques amb les decisions de la directiva. Des de DASC entenen que l'ús de l'acomiadament disciplinari pretén també «disciplinar a través de la por la resta de la plantilla», i remarquen que aquest s'executa «incomplint l'acord intern de l'entitat».

Enric Canet, director de Relacions Ciutadanes del Casal i un dels seus fundadors, ha justificat els ajustos per «racionalitat econòmica. Les persones a qui no es va renovar el contracte el 2011 participaven en projectes que van haver de tancar-se per qüestions econòmiques; i l'ajust d'aquest any correspon a una reestructuració dels projectes també imposada pel mateix. En aquest últim cas el comitè d'empresa va ser consultat i es va mostrar d'acord». Respecte a una mesura dràstica com és l'acomiadament disciplinari, reconeix que «una decisió així no és fàcil, però els motius atenyen a la relació entre el Casal i aquesta persona».

Hem pogut parlar amb una de les persones acomiadades, que afirma que durant aquests dos anys no ha estat possible plantejar alternatives a aquestes decisions: «El 2011 vam proposar un pla d'ajust integral per tal d'evitar aquests acomiadaments encoberts. El gerent es va comprometre a passar el pla d'ajust, però mai no va arribar; i fa poc vam mencionar la proposta durant una assemblea informativa, i tampoc se'ns va fer cas». Enric Canet reconeix que no hi ha hagut espais de participació dels educadors en les decisions que afecten la situació econòmica actual: «Aquestes decisions corresponen a la junta directiva i a ningú més».

Filles de Maria Auxiliadora sancionades amb 5000 €

Altres entitats destaquen per un tracte als treballadors que es diferencia ben poc de les pitjors tàctiques empresarials. Recentment les monges Filles de Maria Auxiliadora han estat sancionades amb 5000 euros per Inspecció

> El Casal dels Infants ha fet una reducció de plantilla de dinou persones entre el 2011 i el 2012, que ha afectat sobretot a la nòmina d'educadors i educadores

de Treball per incompliment de la Llei de prevenció de riscos laborals en matèria d'horaris i conciliació de la vida personal i laboral. El cas està pendent de judici.

Per la seva banda, la Fundació Mercè Fontanilles acumula en els darrers anys almenys tres conflictes amb la plantilla per l'impagament d'endarreriments, l'incompliment del Conveni d'educació i l'intent de supressió dels plusos de nocturnitat. En aquests dos últims casos, el Tribunal Suprem i el TSJC respectivament han donat la raó a les demandes sindicals. Aquesta fundació, que el 2009 va ser denunciada per la gestió d'un brot de grip A al Centre El Bosc, va acomiadar el president del comitè d'empresa després que aquest denunciés la gestió de l'entitat en una carta dirigida a la direcció. La fundació va ser obligada a readmetre Boix.

Altres empreses que denuncia el col·lectiu són: APIP, dedicada a tallers ocupacionals, que hauria rebaixat les nòmines en un 40%; o la Fundació Eveho, que utilitza les trenta hores de formació dels treballadors com a hores laborals.

Del benestar a la beneficència

Més enllà d'allò estrictament laboral, la denúncia de DASC posa en relleu una transformació molt més profunda, que afecta tant el model d'assistència social com al mateix paradigma organitzatiu de les entitats del sector. El desmantellament dels drets laborals està donant pas a fórmules de voluntariat que no exigeixen la capacitació professional, amb una regressió a un model purament caritatiu.

> El desmantellament dels drets laborals dóna pas a fórmules de voluntariat que no exigeixen la capacitació professional, amb una regressió a un model purament caritatiu

DASC destaca que l'opció del voluntariat s'està introduint en el mateix estatus laboral dels i les professionals de l'acció social: «Se'ns contracta com a integradors i no com a educadors o titulacions superiors, o fins i tot com a voluntaris alliberats». Unes mesures que serien el preludi d'un «canvi de model, del benestar social a l'estat de beneficència».

Impulsar la Marea Taronja

En un context de pobresa estructural que arriba al 29% de la població catalana, segons l'Enquesta de condicions de vida de la Diputació de Barcelona del 2011, el DASC considera que les polítiques engegades per una part de les entitats socials porten cap a una mercantilització de la pobresa i un retorn «a les pràctiques de les institucions religioses d'abans».

Com a resposta, el col·lectiu ha fet públic una crida a impulsar una Marea Taronja del Sector Social en Lluita: «El Sector Social és de totes, com ho són la sanitat o l'ensenyament públics; i l'estafa anomenada "crisi" no pot ser el pretext per dur-nos a un model de l'Antic Règim, quan la beneficència era l'eix del sector social».

CUERVO INGENUO

Un millón al mejor postor

Pensar en el millón de euros de Focivesa provoca ciertamente sentimientos de rabia y algún que otro malestar gástrico. Tanta «discreción organizada» trae aires de película, de escena oscura donde gánsteres a cara marcada beben güisqui y se juegan los pactos municipales en partidas de naipes.

Y, sin embargo, esta trama de reparto de beneficios, figuras repetidas y escenografías de la transformación, ha sido orquestada a plena luz del día con sus trajes con corbata, sus banderas y sus discursos. Claro, hacía falta la inestimable complicidad consistorial, no sólo para legitimar y acompañar sino para ser protagonista de la trama, accionista principal. Arma fundamental, junto con los medios de comunicación masiva, para el engranaje de la violencia de la gestión urbanística y sus ganancias. Un mecanismo urdido en largas argumentaciones sobre la salvación de nuestros barrios del pecado y la degradación.

Si es que se presupone que, a pesar de tener ya los intestinos reventados por tanta ocultación, además, deberíamos invitarlos a unas copas y ser una comunidad vecinal agradecida. Afortunadamente no lo somos.

El otro mapa electoral de Ciutat Vella

Siete de cada diez personas del Distrito no votaron porque no quisieron... o no pudieron

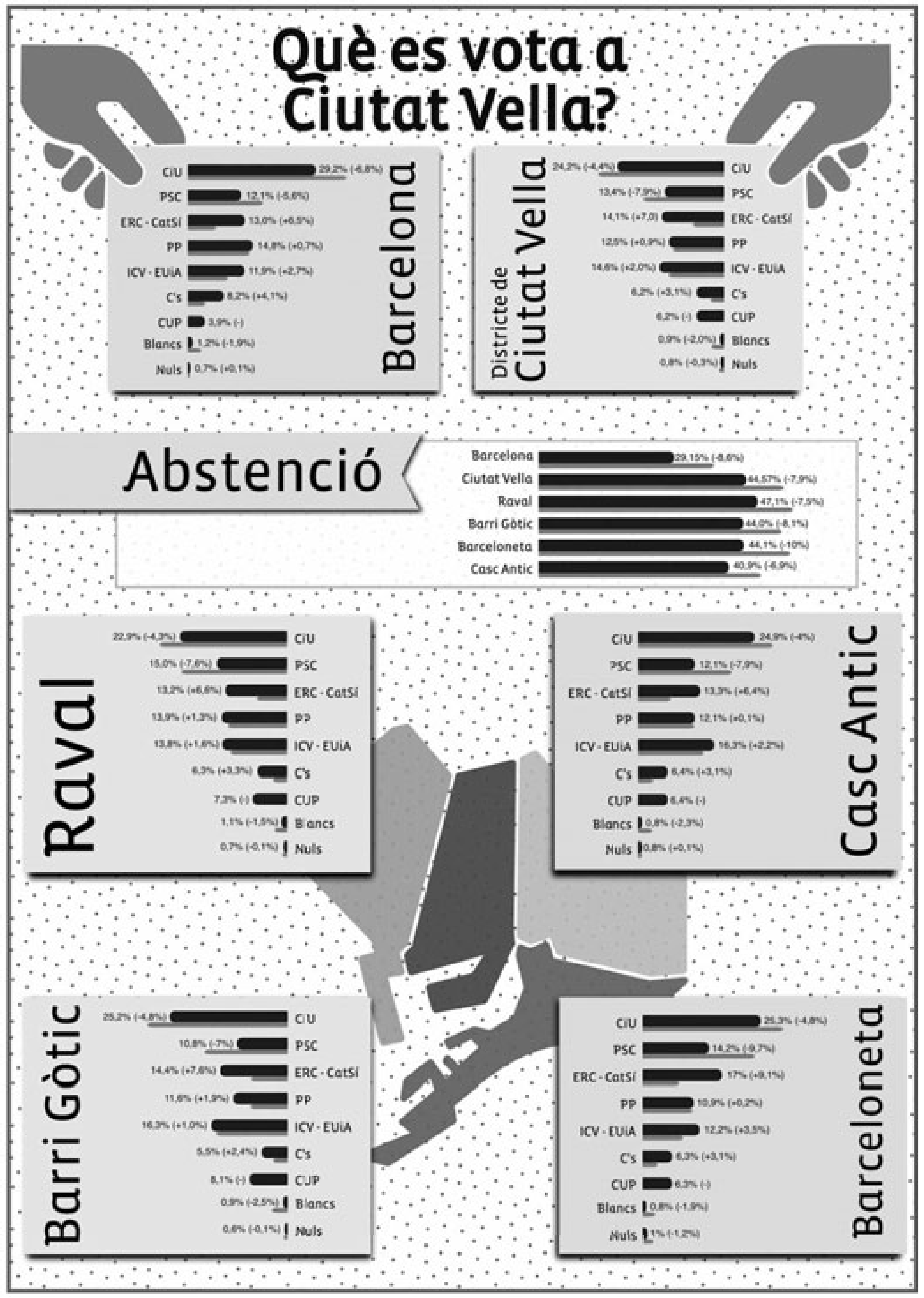

Datos: Ajuntament de Barcelona / Grafismo: @nilska

Referencias

☞ http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/inf/barris/a2011/barri1.pdf

☞ http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/tpob/ine/a2011/edat/edata02.htm

☞ http://www.bcn.cat/estadistica/catala/dades/telec/aut/index.htm

☞ http://masala.cat/hoteles-paro-ciutat-vell/

JSP

Vivimos en un distrito donde ni las estadísticas municipales pueden ocultar la pobreza. Nuestros barrios parece que no cuentan salvo para explotar su atractivo turístico como centro histórico y eso puede explicar que el divorcio entre la ciudadanía y las urnas sea aquí más profundo que en el resto de la ciudad o del país.

Según la última Encuesta de Población Activa (EPA), el distrito de Ciutat Vella de Barcelona tiene una tasa de paro 4 puntos por encima de la media de la ciudad (17,4 frente a 13,6%) y una renta disponible por habitante de 25 puntos por debajo de la media (en el Raval, el barrio con el índice más bajo de la ciudad junto con algunas zonas de Nou Barris, la renta ya era en 2010 un 38% menor, según las últimas estadísticas disponibles).

Récord de abstención

Si tomamos como hilo las sucesivas elecciones al Parlament de Catalunya, puede observarse que aproximadamente la mitad de las personas con derecho a voto nunca acuden a votar. En los últimos quince años, la convocatoria con un mayor índice de participación fue la de 2003, tras la que se formó el primer gobierno tripartito de Pasqual Maragall, con una participación en Ciutat Vella del 54,5% frente al 67% de media de la ciudad. Por el contrario, en las elecciones de 2010, que dieron el triunfo a Artur Mas, sólo fueron a las urnas el 47,5% de las personas con derecho a voto, frente al 62,3% de media en el ámbito municipal.

Las elecciones de 2012 marcan un cambio

> Si tomamos como hilo las sucesivas elecciones al Parlament de Catalunya, se verá que casi la mitad de las personas con derecho a voto nunca acuden a las urnas

en esta tendencia de la participación a la baja, al igual que ha ocurrido en todo el país. Así, mientras la media de participación en Catalunya ha subido casi 10 puntos (69,5%) y la de la ciudad de Barcelona, 8 puntos y medio (71%), en Ciutat Vella la afluencia a las urnas ha aumentado casi 8 puntos, lo que significa una participación del 55,4%. Pero ni siquiera la mayor movilización electoral y esta cifra récord, que no se alcanzaba desde 1995, han conseguido sacar de sus casas a la otra mitad de ciudadanos y ciudadanas de Ciutat Vella con derecho a voto.

Por otro lado, hay que matizar este importante aumento de la participación electoral con un análisis territorial por secciones. En aquellas zonas donde la actividad comercial y de ocio es importante o, dicho de otra manera, en aquellas zonas donde la especulación y la presión turística han expulsado a los habitantes tradi-

> En zonas donde predomina la actividad comercial y de ocio o, dicho de otra manera, allí donde la especulación y la presión turística han expulsado a los habitantes tradicionales de nuestros barrios, el índice de participación es cercano a la media de la ciudad

cionales de nuestros barrios, el índice de participación es cercano a la media de la ciudad, esto es, entre el 60 y el 70%: en el Raval, la zona comprendida entre La Rambla, Carme, Àngels/Montalegre y Pelai; en Gòtic, ambos lados del Portal de l'Àngel hasta Portaferrissa; en La Ribera, la llamada «zona del Born», la zona del mercado de Santa Caterina y el Pg. Lluís Companys/Comerç/Ciutadella. En contraste, existen sectores donde, pese a la participación récord de estas últimas elecciones, no se alcanza el 50% de electores, como es la zona del Raval comprendida entre La Rambla, Carme, la Rambla del Raval y Nou de la Rambla.

Grandes partidos no tan mayoritarios

Otra característica del comportamiento electoral del distrito es la enorme pérdida de peso de los dos grandes partidos —al menos hasta ahora—, CiU y PSC. En las elecciones del pasado noviembre, ambos sumaron en el distrito un raquítico 37,6% del voto. Ésta es

una tendencia que, aunque con menos fuerza, también se da en el resto de la ciudad (41,3%) y de Catalunya (44,7%). La caída es espectacular teniendo en cuenta que en 1999 —año en que Pasqual Maragall intentó por primera vez hacerse con la Generalitat contra Jordi Pujol que, aun con menos votos que el PSC, obtuvo su última mayoría— ambos partidos sumaban el 75,4% de los votos del distrito.

Es cierto que esta pérdida de cuatro de cada diez electores (tres de cada diez, en Barcelona y Catalunya) no se reparte igual entre ambos partidos. En efecto, el descalabro general del PSC es todavía más sangrante en este distrito donde ha sido siempre el partido de referencia: en 2012 se situó en el cuarto puesto, con el 13,4% de los votos (sólo trescientos votos por delante del PP), lo que representa la pérdida de más de dos de cada tres de sus electores de 1999 (41,8%).

Sin embargo, pese a la baja participación, los votantes del distrito mantienen un perfil más a la izquierda que la media de la ciudad y el país. Así, mientras CiU, PP y C's obtienen porcentajes de voto siempre inferiores a los conseguidos en el resto de Barcelona y Catalunya, PSC, ICV, ERC y las CUP obtienen en todos los casos mejores porcentajes en Ciutat Vella. Lo que ha pasado con las CUP es significativo pues con un 6,2% de votos en el distrito casi dobla su porcentaje general (3,5%).

Demasiadas ausencias

Todavía existe otro dato que ahonda, si cabe, el divorcio entre la realidad del barrio y la electoral. A las bajas cifras de participación hay que añadir que, en el distrito, viven unas 103.000 personas, de las cuales unas 90.000 son mayores de dieciocho años, según las últimas estadísticas de población publicadas por el Ajuntament de Barcelona (2011). Teniendo en cuenta el censo electoral (51.745 electores) se puede concluir que aproximadamente el 40% la población adulta que vive en el distrito no puede votar pues carece de derechos políticos.

Mal vamos con un sistema en el que siete de cada diez personas en edad de votar no participan porque no quieren o porque no les dejan.

Quizá estas cifras puedan darnos una visión nueva del porqué de la violencia institucional que padecemos de forma cotidiana. En Ciutat Vella, es el propio poder establecido el que tiene clarísimo que no nos representa.

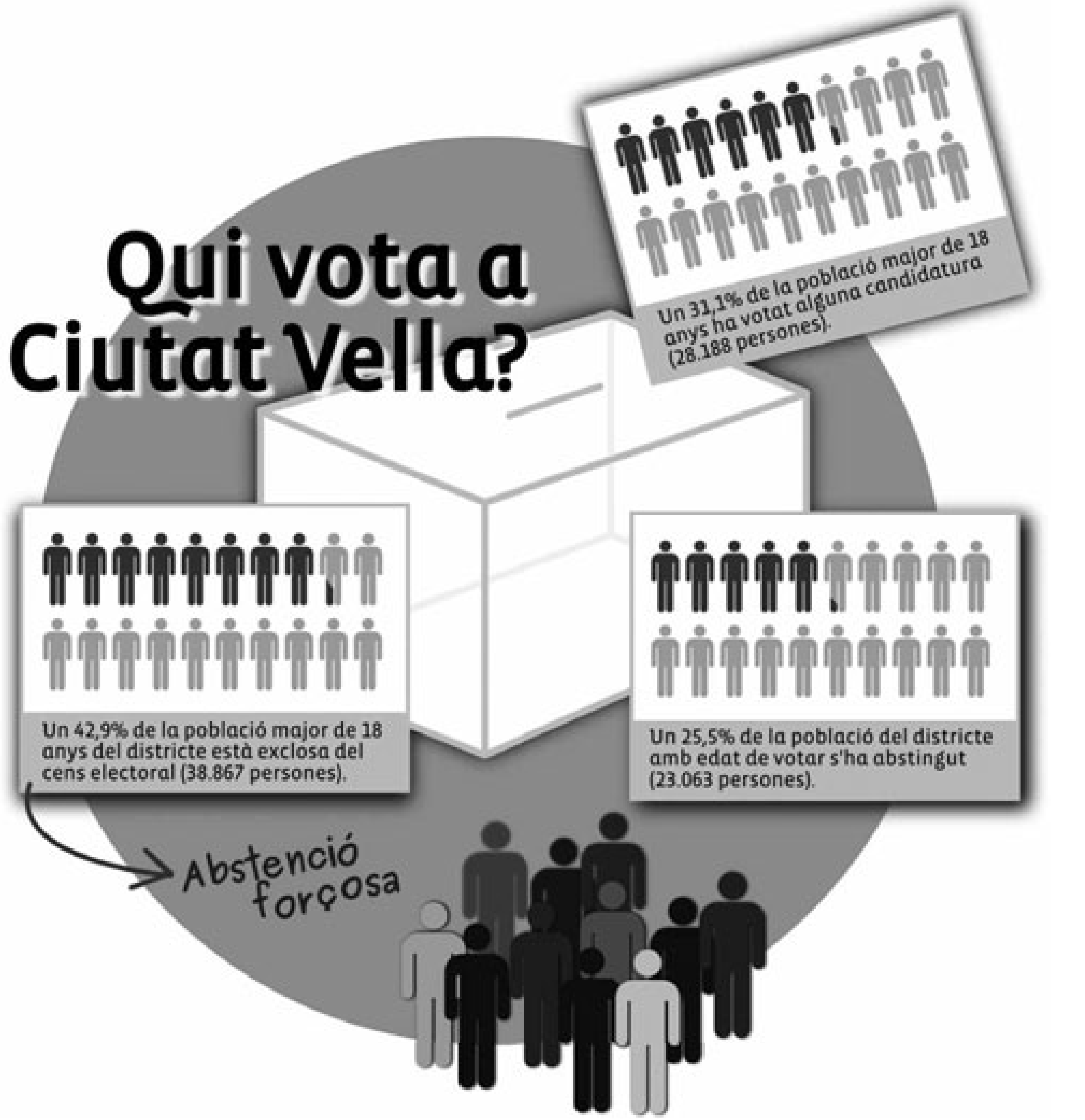

Casc Antic, per una gestió comunitària

Masala

El Forat representa, als nostres barris, un exemple indiscutible d'història viva i de lluites veïnals. En aquest sentit, un dels objectius assolits, disposar d'un equipament per al barri gestionat de forma comunitària, s'ha convertit en un dels focus de continuïtat de l'acció col·lectiva. El Casal del Pou de la Figuera existeix, és cert, però tot i la participació d'entitats i de persones usuàries a les comissions de trobada entre associacions i Districte, la seva gestió segueix a mans d'una empresa privada.

Vents de canvi

Fa més o menys un any, arrel de la persistència de les reivindicacions per aconseguir una gestió ciutadana del Casal, començaren a obrir-se possibilitats reals d'obtenir-la. Diverses entitats, grups i col·lectius van establir, en aquell moment, espais de participació i debat per a desenvolupar el projecte.

Amb les seves pròpies paraules: «Partint dels principis intocables del procés participatiu, és a dir un Casal obert al barri, basat en activitats gratuïtes, no partidistes ni religioses i obertes a totes les persones veïnes, amb una vocació social i comunitària, es tracta de mantenir i de millorar l'activitat de l'equipament tot fomentant-ne la participació de qui vulgui contribuir-hi, i d'augmentar la transparència de la gestió. Estem convençudes que la proximitat i el coneixement del territori són un gran avantatge».

> Tot i la participació d'entitats i de persones usuàries a les comissions de trobada entre associacions i Districte, la gestió de l'equipament del Pou de la Figuera segueix a mans d'una empresa privada

Els progressos del projecte comencen a visibilitzar-se i, tot i el repte que suposa la creació i posada en marxa d'una gestió comunitària. És una aposta decidida, que sorgeix amb la intenció de concretar-se a la primavera, i amb la certesa de saber que es tracta d'un pas important per a reforçar el teixit social i associatiu del barri.

La història del Pou de la Figuera segueix escrivint-se des de la participació ciutadana i la transformació col·lectiva d'allò quotidià. És una invitació oberta a qui desitgi apropar-se a un projecte que es defineix com «vocacionalment inclusiu», que pretén reunir esforços i sabers des del coneixement viu del territori.

Alarma per la pallissa neonazi a un jove al passatge de Sant Antoni Abat

Masala

L'agressió d'un grup de neonazis a un noi indi el passat 7 de gener ha aixecat l'alarma sobre l'existència de grups violents d'extrema dreta, després que s'hagi traspassat la frontera del posat estètic i s'hagi arribat a l'agressió física. L'atac es va produir al passatge de Sant Antoni Abat —entre els carrers Urgell i Comte Borrell—, quan un grup de catorze persones va abordar un noi de catorze anys —segons *El Periódico* d'origen indi— i el va apallissar. La víctima va haver de ser traslladada a l'hospital.

Aquest no va ser l'únic fet que van protagonitzar els neonazis. Després de l'agressió, el grup, que segons el setmanari *Directa* podria estar instigat per un tal David T., es va endinsar als carrers del Raval. A la botiga Partisano, dedicada a roba de caràcter alternatiu, i també de material antifeixista, van fer la salutació feixista i van amenaçar les persones que en aquell moment estaven a l'establiment. Posteriorment es van dirigir a la UB Raval, on van quedar-se uns moments proferint consignes.

Sembla que després el grup va anar a la plaça Castella, ja que un dels seus membres va publicar al seu perfil de Facebook una imatge on nou nois i cinc noies realitzen diferents gestos de caràcter feixista. Segons va publicar la *Directa*, entre les persones que apareixen en aquesta fotografia destaquen dos coneguts neonazis de Barcelona i Santa Coloma de Gramenet. Un d'ells, David T., va ser detingut el passat 11 de juliol després de protagonitzar diverses agressions contra immigrants a la plaça d'Espanya, en el context de la celebració de la victòria a l'Eurocopa de la selecció espanyola. En el moment de tancar aquest periòdic, malgrat que els Mossos d'Esquadra han dit que els agressors han estat identificats, no s'ha produït cap detenció.

Dos dels agressors. A la imatge inferior, David T., detingut per atacs anteriors

Barcelona Clúster Nàutic, una iniciativa al servei de Salamanca Group

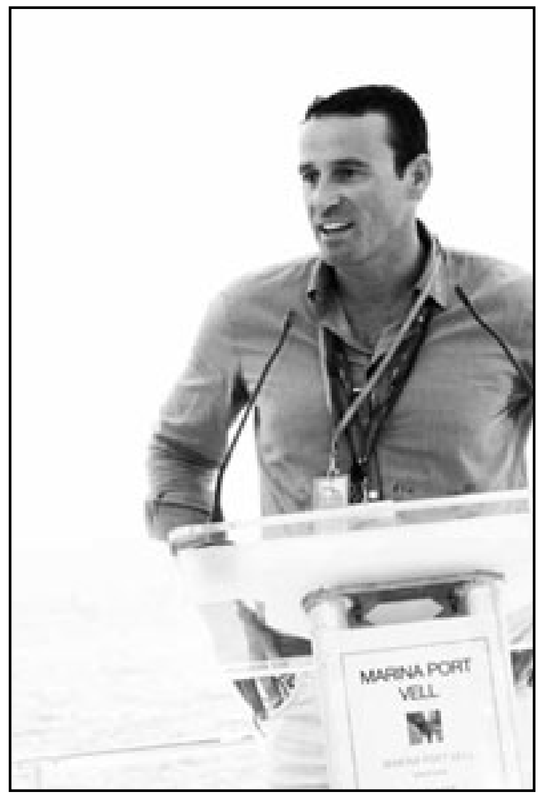
Martin Bellamy, president de Salamanca Group

Masala

La primavera del 2012, la lluita veïnal contra la marina de luxe del Port Vell es va convertir en un motiu de seriosa preocupació per als promotors del projecte (Salamanca Group) i, de retruc, per a l'Ajuntament i l'Autoritat Portuària de Barcelona (APB).

La primera alarma va saltar a finals del mes d'abril quan el diari *The Guardian* va publicar un extens article on es repassaven els arguments del veïnat de la Barceloneta contra la privatització i l'elitització del Port Vell. Poques hores després, un representant de Roman Abramòvitx trucava al rotatiu britànic per negar que, tal i com afirmava un rumor que recollia el reportatge, el magnat rus fos un dels accionistes de MB92 (l'empresa de reparació de megaiots situada al costat de la futura marina de luxe). Més enllà del debat sobre els suposats interessos d'Abramòvitx, el que en aquell moment resultava preocupant per a Salamanca Group era que el propietari del megaiot més gran del món es veiés obligat a fer desmentits públics. Haver creat molèsties a la persona que encarna el prototip dels *selectes* clients que es pretén atraure, a la vegada que creixia l'oposició ciutadana al projecte i el seu ressò mediàtic, feia necessari plantejar un canvi en la política de comunicació de l'empresa.

Compareixença incòmoda

Pocs dies després de la presentació pública de la Plataforma Defensem el Port Vell, nascuda per articular un rebuig ciutadà que va més enllà de les fronteres de la Barceloneta, els promotors del port de luxe decidien anul·lar la conferència que Martin Bellamy, el president de Salamanca Group, tenia previst fer a Mallorca el 19 de juny en el marc de la trobada «El futur dels superiots». La substituta escollida per contestar les reiterades preguntes de la premsa sobre les dificultats de desenvolupament del projecte va ser Norma Trease, directora de vendes de Salamanca Marine i periodista especialitzada en el món dels iots fins que Bellamy la va fitxar a principis del 2011. Bellamy havia evitat una compareixença incòmoda però les mobilitzacions veïnals van continuar durant l'estiu i el debat mediàtic i polític també.

Suport institucional

La primera setmana de setembre del 2012, Bellamy va venir a passar uns dies a Barcelona. Des de Marina Port Vell es va explicar que el president de Salamanca Group volia supervisar l'evolució de la reforma, però altres fonts asseguren que l'objectiu real del viatge era acordar els detalls d'una estratègia que havia de permetre visibilitzar el suport de l'Ajuntament a l'empresa Marina Port Vell.

El que sabem del cert és que el 18 de setembre l'Ajuntament i l'Autoritat Portuària, amb els seus màxims responsables al capdavant (Xavier Trias i Sixte Cambra), presentaven per sorpresa el Barcelona Clúster Nàutic. La nota de premsa difosa pel consistori explicava que el Clúster seria «una agrupació d'empreses i entitats públiques que pretén posicionar la ciutat com a referent del sector nàutic a la Mediterrània i al món i assolir un major nivell de competitivitat i productivitat de tot el sector en benefici del conjunt de la ciutat». MB92, Marina Port Vell i la Fundació per a la Navegació Oceànica de Barcelona foren presentats com els promotors inicials del projecte.

Dos dies després de la roda de premsa de Trias, una nombrosa comitiva de representants del clúster (amb el tinent d'alcalde de Antoni Vives al capdavant) viatjava fins al *Monaco Yacht Show* per presentar la iniciativa i manifestar un suport explícit a Marina Port Vell. Tant és així, que Antoni Vives va arribar a afirmar als periodistes que les obres (pendents encara avui de l'aprovació del Ple de l'Ajuntament) avançaven a bon ritme i que la marina estaria en funcionament l'estiu del 2013.

La primera setmana de setembre del 2012, Martin Bellamy va passar uns dies a Barcelona. Algunes fonts asseguren que l'objectiu era acordar una estratègia per visibilitzar el suport de l'Ajuntament a Marina Port Vell

Una setmana més tard, en el marc del Saló Nàutic de Barcelona, la conferència «Clúster, modelo de colaboración público/privado para el fomento de la economía y el desarrollo sectorial» tancava quinze dies d'intensa activitat. El resultat: una campanya que va permetre visibilitzar d'una manera *políticament correcta* el suport institucional al port de luxe i *redefinir* el projecte elitista de Salamanca Group com una «reforma per adequar les instal·lacions a la realitat actual del mercat».

Quatre mesos més tard el Barcelona Clúster Nàutic encara no està oficialment constituït i la seva única activitat pública ha estat signar, el 14 de desembre, un «document conjunt de voluntats».

El calendario laberíntico de la reforma del Port Vell

@galapita

En octubre de 2011, los arquitectos Sergi Carulla y Óscar Blasco acababan la redacción de lo que se conocería como la «reforma del Port Vell», promovida por la empresa Marina Port Vell y la Autoritat Portuària de Barcelona (APB) y que abarca 20.303 m^2.

En la audiencia pública del 15 de diciembre de 2011, la Associació de Veïns de l'Òstia preguntaba acerca de esta reforma. «L'Ajuntament encara no ha intervingut en aquest sentit, perquè no hi ha un projecte» fue la respuesta de la regidora Mercè Homs, ejemplo de la actitud que el gobierno de CiU mantuvo hasta el momento en que la polémica empezó a incomodar también a Salamanca Group, los propietarios de Marina Port Vell SA. Las interpelaciones de l'Òstia y la Plataforma Defensem el Port Vell al Ayuntamiento —cuyo Regidor de Hàbitat Urbà, Antoni Vives es vicepresidente de la APB— han sido continuas durante los dos últimos años.

El 25 de febrero de 2012, se publicaba en el BOE la resolución 6392 de la APB «por la que se somete a información pública la solicitud de modificación sustancial de la concesión de dominio público titularidad de Marina Port Vell». Poco después, dieciocho entidades, ICV-EUiA, UxB, PSC y dos personas a título individual presentaban sus alegaciones.

El 7 de junio, de nuevo se publicaba en el BOE la resolución 19643 de la APB «por la que se somete nuevamente a información pública la solicitud de modificación sustancial de la concesión de dominio público titularidad de Marina Port Vell», modificación que invalidaba la publicada el 25 de febrero. Otra vez, grupos políticos y entidades cívicas presentaban alegaciones. Éstas se resolvieron el 28 de noviembre de 2012, el mismo día en que el consejo de administración del Puerto de Barcelona aprobaba la modificación de la concesión de Marina Port Vell para impulsar su reforma.

Unos meses antes, en junio de 2012, el Ayuntamiento de Barcelona había finalizado la redacción del Pla Especial del Port Vell, que se aprobó inicialmente el 19 de julio. De nuevo, diferentes grupos políticos —esta vez se sumaría el Partido Popular— y entidades cívicas presentaron alegaciones, sin que a día de hoy hayan sido respondidas.

El Pla Especial del Port Vell regula aquellos terrenos que son competencia municipal, léase el espacio correspondiente al Moll de la Barceloneta, al Moll del Rellotge y lo que se entendería como la calle Escarp, así como la edificabilidad sobre la lámina de agua; en total, 11.057 m^2. La aprobación definitiva de este Pla Especial estaba prevista para el pleno municipal de octubre de 2012 pero la polémica obligó a su aplazamiento supuestamente hasta el pleno de febrero de 2013. Sin embargo, el Ayuntamiento no ha hecho todavía anuncio alguno al respecto.

La Plataforma Defensem el Port Vell ha solicitado una moratoria de las obras que se están llevando a cabo en la actualidad al entender que suponen una aprobación de facto de toda la reforma. No obstante, no ha obtenido respuesta.

La reconquista democrática del puerto ciudad

La valla que cerrará de forma definitiva el acceso al Moll d'Espanya es uno de los elementos más controvertidos de la reforma del Port Vell —junto con los edificios que se construirían sobre el mar—. Esta valla sólo se justifica por una necesidad sobredimensionada por parte de los propietarios de los megayates de sentirse seguros. Así pues tomaremos la valla como ejemplo de a quién se dirigen las reformas promovidas por la APB, siempre con el beneplácito del Ayuntamiento.

Del mismo modo, las reformas del Port Vell o Nova Bocana evidencian la búsqueda del beneficio económico de grandes empresas, sin entrar en diálogo con las necesidades de la ciudad ni respetar el patrimonio marítimo de ésta.

Sin embargo, la oposición a la reforma del Port Vell ha inaugurado la batalla de la reconquista del puerto-ciudad. El debate que han abierto las protestas vecinales se centra actualmente en la raíz del problema: quién gestiona el puerto-ciudad, qué modelos de gestión deben adoptarse en un momento de crisis y qué necesidades pueden cubrirse en la toma democrática del puerto-ciudad. Tras el secuestro de éste efectuado por la APB desde hace más de veinte años, se abre un debate que, con seguridad, llega tarde pero que no se cerrará con el paso de la reforma del Port Vell por el Ayuntamiento.

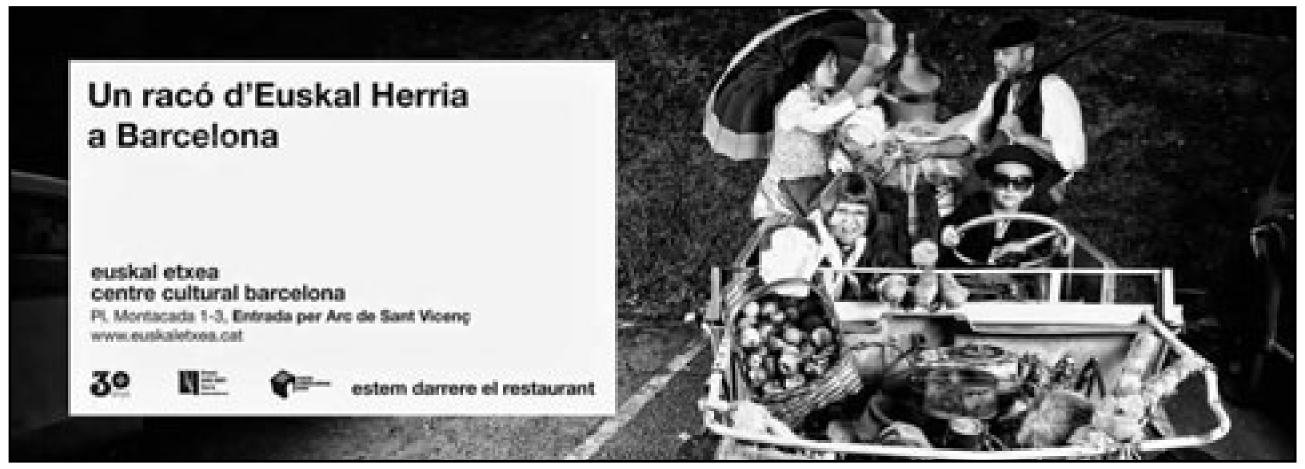

La Filmoteca costarà 34,2 milions d'euros i no s'acabarà de pagar fins al 2037

Masala

La Filmoteca de Catalunya, l'edifici més emblemàtic de l'operació Illa Robador, amb perdó de l'hotel Barceló Raval, no s'acabarà de pagar fins el 2037. Segons l'acord signat en el seu moment per l'Institut Català de les Indústries Culturals (avui Institut Català de les Empreses Culturals) i l'Institut Català de Finances, el crèdit concedit per aquest últim per finançar el projecte s'anirà pagant al llarg de vint-i-cinc anys i el capital total a pagar serà de 34.200.000 euros. Natàlia Garriga, gerent de Recursos de l'ICEC, ha declarat a aquest periòdic que «l'acord al qual es va arribar amb l'ICF va ser el pagament de 114.000 euros mensuals durant vint-i-cinc anys, la qual cosa inclou tant els interessos del crèdit concedit com el manteniment de l'edifici durant aquest temps».

Pel que sembla, la gestió econòmica de les obres la va dur a terme ICF-Equipaments, una divisió financera de la Generalitat creada el 2004 específicament per a la construcció d'edificis públics i, com pot veure's en aquest cas, per a l'obtenció de plusvàlues d'aquests. Segons la mateixa Natàlia Garriga, l'acord ICIC-ICF estableix un règim d'«arrendament financer» —el que en llenguatge empresarial es coneix com a *lising*—: l'ICEC pagarà 1.368.000 euros anuals per l'usdefruit de la instal·lació entre el 2012 i el 2037 i, una vegada finalitzat aquest període, l'edifici passarà a ser patrimoni de l'ICEC. Això, donant per fet que l'ens seguirà existint arribats a aquest punt.

Emblema cultural o especulatiu

En complir-se un any de la inauguració de la nova seu de la Filmoteca, el missatge per part del Departament de Cultura de la Generalitat ha estat fonamentalment triomfalista: «Més de 116.000 espectadors han assistit a les projeccions que la Filmoteca de Catalunya ha programat durant els primers nou mesos d'activitat a la nova seu del Raval [...] un augment del 76% de públic». Però aquest fet s'ha convertit en anecdòtic per a la majoria de les mirades que s'han fixat en l'efemèride. Una cosa previsible, com que el nou edifici no hagi transformat el seu entorn, ha estat la notícia de l'aniversari: «La inauguració de la nova Filmoteca ha resultat insuficient per acabar amb els problemes socials del Raval» titulava *La Vanguardia* poques setmanes abans de la data assenyalada.

Després de la inauguració, la qüestió segueix sent la mateixa que abans i durant les obres. Com a part d'una de les operacions urbanístiques més agressives dutes a terme durant la reforma del barri, la Filmoteca al Raval està contaminada per la seva relació amb la violència urbanística. La construcció de l'edifici, l'últim de l'operació executada entre els carrers d'En Robador, Sant Pau, Sant Josep Oriol i Sant Rafael, ha perllongat durant anys l'estat de setge a què han estat sotmesos aquests carrers. Amb l'inici dels enderrocaments el 1990 promoguts per Procivesa, l'enclavament de l'Illa Robador es va anar transformant en un immens solar que, entre 1998 i 2008, s'imposava a la vida dels carrers adjacents. El 2008 van inaugurar-se l'hotel, els edificis sindicals i les cooperatives d'habitatge, però el cèrcol es prolongaria durant quatre anys més, fins la finalització de les obres de la Filmoteca el 2012. Mentrestant, l'entorn era escenari d'un dels més alts índexs de mòbbing i violència immobiliària de Barcelona, i d'alguns dels casos més cèlebres d'especulació urbanística.

L'ICEC pagarà 1.368.000 euros anuals per l'usdefruit de l'edifici entre el 2012 i el 2037 i, una vegada finalitzat aquest període, l'edifici passarà a ser patrimoni de l'ICEC

La inauguració, a la qual van assistir la regidora de Ciutat Vella Mercè Homs, l'alcalde Xavier Trias i l'encara avui conseller de Cultura Ferran Mascarell, quedaria enfosquida per una sonora xiulada amb la qual desenes de veïns denunciaven l'operació Illa Robador. Com deia un tríptic de l'assemblea de barri del Raval, la Filmoteca «no és un mal per si mateixa, sinó que forma part d'una intervenció profundament agressiva i inhumana, que fa un ús pervers de la cultura posant-la al servei de la violència urbanística, i que, en aquest cas, no és més que la cultura de l'especulació, del mercat i de la llei del més fort». Sense cap dubte, continuarà.

Foto / Robert Bonet

Ferran Mascarell, Xavier Trias i Mercè Homs durant la inauguració de la Filmoteca

289.169 euros per a obres no previstes al projecte original

Fora de l'onerós acord entre l'ICEC i l'ICF queden algunes de les obres dutes a terme durant l'últim any i que correspondrien a detalls que sembla que no s'havien tingut en compte en el projecte de Josep Lluís Mateo ni en el seu desenvolupament posterior. El 2 de febrer del 2011, l'ICEC aprovava una partida de 289.169 euros a favor de la constructora EMCOFA destinada a «obres complementàries no previstes al projecte original». Segons Natàlia Garriga, aquesta despesa tindria a veure amb obres d'«acústica i insonorització» entre d'altres, no contemplades en un projecte pel qual Mateo va obtenir 308.000 euros.

18,5 milions per a l'ICF

El cost material del projecte arquitectònic i de les obres es va xifrar fa un any en 15.700.000 euros, però aquesta operació reportarà a l'ICF un benefici total de 18.500.000 euros. Per tant, el pagament dels interessos superarà amb escreix el 100% del capital del crèdit concedit; unes condicions gens avantatjoses, que dibuixen una curiosa relació d'usura entre ens d'una mateixa administració.

La infàmia que no cessa

Rodolfo Rufián Roto

Es va inaugurar la ignomínia sobre el primer emplaçament obrer del sud d'Europa batejant amb l'injuriat nom de «barri Chino» l'avui desaparegut barri de les Drassanes. Des que el 1925 Paco Madrid establí l'onerosa comparació entre el Chinatown de Sant Francisco i el nostre barri portuari, i fins als nostres dies, la infàmia no ha cessat de colpejar el sempitern nucli de massa treballadora, miserabilitzada i irredempta de Barcelona.

Un espai sota control preventiu on, quan s'agitava, enviaven successivament militars, pistolers de la patronal o policies corruptes per sotmetre'l i «pacificar-lo». Un territori d'imprevisibilitats, de multiplicitats humanes, d'organització autònoma, de lluitadores i també illot de llibertat —com el definiria Juan Goytisolo. L' escenari silenciat del millor —i el pitjor— de la ciutat, allò que encara avui atreu literats o artistes buscant *la vida a secas,* pràcticament aniquilada a la resta del continent o conservada als barris misèria que al seu torn s'han convertit en parcs temàtics de la pobresa.

Aquest era també l'espai d'esbarjo de les *bones famílies* de Barcelona que tan bé va retratar en Josep Maria de Sagarra. Un lloc sota atenta vigilància, per tal que ningú més que aquestes elits extraguessin del territori suculents rèdits en forma de lloguers insofribles, extorsions, narcotràfic, o com a espai d'excepció per dur a terme els abusos que els vinguessin de gust, com revenges personals o assassinats d'importants dirigents obrers.

Sembla que quan es parla del Raval des dels mitjans institucionals es pot dir el que es vulgui, excepte que allà hi viu molta gent molt normal

La Vanguardia, diari propietat d'una d'aquestes *bones famílies,* ha recollit el pitjor de la literatura demonitzant sobre el Raval i l'ha posat al dia per a servir els interessos de la nova economia global —que són exactament els mateixos que els de l'oligarquia local de la qual són portaveus. Amb un llenguatge que pretén situar-se entre la *sociologia* i un suposat *periodisme compromès*, els seus autors serveixen el gran capital financer, immobiliari i terciari, per redimir i exorcitzar la zona.

El darrer cop baix ha estat la publicació d'un succedani de reportatge amb l'impossible títol de «Un gueto al costat de la Filmoteca». Una ullada a Robador mostra que és el barri de Barcelona on hi ha menys homogeneïtat. Sembla que quan es parla del Raval des dels mitjans institucionals es pot dir el que es vulgui, excepte que allà hi viu molta gent molt normal. Els arguments deshumanitzadors de sempre per fer el de sempre, assetjar, expulsar i, si cal, empresonar la gent treballadora i miserabilitzada que encara hi sobreviu.

¡De puta madre!

Sobre prostituciones y maternidades, en plural

Hablar del tema de las prostituciones es ciertamente entrar en polémicas. Sumarle, además, una reflexión sobre las maternidades, puede entenderse ya como tener ganas de crearlas. Y, sin embargo, no es nuestra intención.

@clavealdia (Genera) / Masala

Estamos aquí desde el «sin pecado concebidas», rondando las ideas de la sexualidad en femenino como singular antónimo de la reproducción. Cuando hablamos de maternidad parece que la sexualidad quede fuera de cuestión… y no se debe a los avances de las técnicas reproductivas ni a la adopción, mucho más sencillo, es porque en el imaginario colectivo las madres no follan. Simple.

Dicho esto, es interesante el cartelito publicitario que acompaña el *youporn* nuestro de cada día. Hay uno que reza: «Algunas madres tienen grandes impulsos sexuales. Encuentra a madres solteras/follables que están buscando desesperadamente un *follamigo*». Lo mejor es el link: «Ver las madres». Evidentemente es una selección particular porque a nadie, en su sana locura, se le ocurre pensar que en el resto de imágenes porno las mujeres puedan darse a la maternidad. Las madres que follan son, al parecer, una categoría especial de mujeres. Curioso.

Y ya que entramos en categorías, Madre, en mayúsculas, es sin duda el modelo femenino por excelencia de valor social. Podríamos citar declaraciones de Ruiz Gallardón al respecto pero tampoco hace falta ir tan lejos. Basta con pronunciar en voz alta y con un tono contundente: «una madre». Adelante, ¡intentadlo! Hecha la comprobación, nos sobran argumentos.

Por el contrario, el modelo antagónico es… una puta. La Juliano, Dolores, dice que «puta» es el contramodelo social. Esta categoría no se refiere, en realidad, al ejercicio de la prostitución sino que va mucho más allá. Probemos otra vez: de entre las mujeres lectoras, que levanten la mano aquellas que no ejerzan ni hayan ejercido prostitución y, sin embargo, hayan sido llamadas «putas». Muchas, casi todas, la mayoría.

El término «puta» se utiliza de forma amplia y funciona como una barrera, como un límite respecto de las conductas de las mujeres. El libre uso de la sexualidad, llámese «promiscuidad»; la atención a los cuidados propios por encima de los dedicados a los demás, dígase «egoísmo»; el deseo de prosperar y conseguir objetivos, léase «ambición». Vamos, que somos unas zorras en toda regla. Bienaventuradas.

Sin duda esta categoría social de puta, para ser funcional, crea y reproduce un señalamiento, en otras palabras: un estigma. Un castigo ejemplificador que se personifica en las mujeres que sí ejercen prostitución como «otras», como aquellas de quienes «nosotras» debemos diferenciarnos.

> El término «puta» se utiliza de forma amplia y funciona como una barrera, como un límite respecto de las conductas de las mujeres

Y aquí nos encontramos ante nuestros esfuerzos por salir de esta idea de división del mundo entre buenas y malas. Ya nos veis rompiendo esquemas de género y comportamiento porque «¡yo también soy puta!». ¡Y madre! ¡Y a mucha honra!

Bien hecho aunque, de tanto en tanto, pensando en un banquero se nos escape con facilidad un emotivo «hijo de puta». Será que en su honor nombramos a su madre, que debía de ser puta, la señora. ¡Vaya, como nosotras! Bueno, como ellas, como las otras, que somos nosotras. Qué confusión, lo decimos con cariño.

Pero ya que habíamos llegado al mundo de la prostitución, quedémonos un ratito, caminemos por el barrio. ¿Qué dicen sobre la maternidad las mujeres trabajadoras del sexo? Las mujeres del barrio que ejercen prostitución muchas veces nos han permitido compartir sus maternidades en momentos y relatos. Y hablan de la maternidad muy sinceramente, en confianza, como el resto. Es decir, juegan a los equilibrios entre la idealización social, los quereres y las responsabilidades, que muchas veces son en femenino singular. El cotidiano.

> El libre uso de la sexualidad, llámese «promiscuidad»; la atención a los cuidados propios por encima de los dedicados a los demás, dígase «egoísmo»; el deseo de prosperar y conseguir objetivos, léase «ambición». Vamos, que somos unas zorras en toda regla. Bienaventuradas

¿Y sobre prostitución y maternidad? También hablan, conscientes de ser siempre sospechosas. No son ajenas a los protocolos de la Generalitat,[1] que estigmatizan considerando el hecho de ejercer prostitución como un «factor de riesgo de maltrato». También en esa vergonzosa lista se incluye «promiscuidad», «monoparentalidad», «pobreza» e «inmigración». Porque la discriminación que puede escribirse es una discriminación legitimada. Una violencia tolerada.

A pesar de sentir temor hacia las instituciones, las madres trabajadoras del sexo comparten, con sentido común, sus necesidades. Entre ellas, su necesidad de trabajar. Es sencillo rescatar declaraciones de las muchas manifestaciones contra la ordenanza de civismo y sus temibles sucedáneos. Mujeres que intentan hacer comprender que la prostitución es su sustento: «Tenemos familias», dicen algunas. «No hacemos nada malo, sólo queremos criar a nuestros hijos, ayudar a nuestras familias» o «Soy viuda, tengo cuatro hijos, mis hijos están esperando que les envíe algo para comer». Historias de necesidad, como las de muchas trabajadoras. ¿O resultará que creíamos que la prostitución era otra cosa? ¿Se nos ocurre acaso poner en cuestión *la necesidad* de los «padres/hombres» de una fábrica que cierra o usar ese mismo argumento para deslegitimar su actividad o su reivindicación? En su caso, se hablaría de «pérdida de puestos de trabajo» o se hablaría de «familias».

Lo aclaramos porque estas ideas en torno a *la necesidad* respecto a la responsabilidad de la maternidad se construyen curiosamente en contra de las mujeres trabajadoras del sexo. Incluso por ellas mismas. Dice la inteligente ilustradora de este artículo que también el llamado a su condición de madres, además de ser descriptivo, es el sentimiento de tener que justificarse, dar explicaciones, sobre su elección de ejercer prostitución, responder a nuestros prejuicios. Tiene razón. Maldito estigma.

Otras ideas, convertidas en recuerdos, llegan con voces de mujeres que, sin disimular su sentimiento de orgullo, nos hablan de la prostitución como el medio que facilitó asumir esa maternidad, pese al estigma. La uruguaya nos repetía hace no mucho: «Saqué a mis hijos adelante, soy madre soltera, yo solita». Y una compañera colombiana decía a una radio que cubría una huelga general: «No se vaya usted a creer, mis hijas tienen estudios». Orgullo de madres, de haber conseguido, con su trabajo, medios, recursos y tiempos para querer, formar, dar herramientas y posibilidades a sus hijas e hijos. Como muchas mujeres que asumen la maternidad frente a la desigualdad. Como muchas pero para las trabajadoras del sexo, además, como madres y putas. A mucha honra nuevamente; transgrediendo la idea de que se trata de categorías diferentes; pese al estigma social; pese a que su elección significa la renuncia a derechos de ciudadanía; pese a ser tachadas y señaladas, para poder ser ellas mismas a costa de ser «las otras».

Como recordatorio. La próxima vez que le digamos a alguien que es un «hijo de puta», pensemos antes si es merecido. No se pueden andar echando piropos tan gratuitamente.

1 Protocol d'Actuació entre els Departaments de Benestar Social i Família i d'Ensenyament, de detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu.

Ilustración
María Romero García

Superhéroes de Barrio

Ateneu Enciclopèdic en el Raval, ¡ya!

Manel Aisa es parroquiano del Terra Alta donde tomamos el café de la mañana antes de ir a su almacén en la calle de la Cera, ideal para hacer un repaso a su actividad en el barrio. Un estudio a pie de calle, repleto de estanterías de doble fondo, todas atiborradas de libros de historia contemporánea.

Youseff Elmaimuni

Más de 20.000 catalogados, unos 2.000 sin catalogar, además de otra cantidad similar en su domicilio que, cada domingo desde 1993, vende en el mercado dominical de Sant Antoni y también *online* a compradores de todo el Estado, Europa, Estados Unidos, Brasil, Japón… «Aunque con Internet se ha perdido el trato directo y la exclusividad. Por ejemplo, en su tiempo, Paul Preston me compraba cada par de meses unos 1.000 € en libros. Ahora, en todo caso, me pide que le regale alguno.»

Manel nació en la desaparecida calle Cadena, vivió en la calle Aurora, donde el bar del mismo nombre era de su familia. También regentaron el Bar Joaquín: «Un bar *tutti frutti* donde se creó un equipo de fútbol para los chicos del barrio que no tenían padres, ya fuera por exilio o por desaparición. Un poco parecido a lo que es el Atlanta FC. En ese contexto vas creciendo y todo sale rodado. Primero llega la asociación de vecinos formada por miembros de la USO, el Partido del Trabajo y más gente, aunque no había comunistas. Coincide con la aparición de la revista *Ajoblanco* con los que sí había afinidad; por otro lado, me voy introduciendo en el Colectivo Libertario San Antonio que pasó a llamarse Colectivo Libertario San Antonio-Xino. Dejo la asociación de vecinos ya que a algunos de nosotros nos tenían marginados y junto con mi hermano —también con Luis Andrés Edo, con Ros y unos cinco o seis más— formamos el sindicato de la construcción de la CNT. En 1976 salgo elegido como secretario de organización de la CNT, justo en el momento del follón del pacto de la Moncloa, las Jornadas Libertarias, el Mitin de Montjuïc... Fueron momentos efervescentes en que también tuve tiempo de conocer a Gambín, que nos fue presentado como "el gran revolucionario" y, unos días después, en la manifestación contra el Pacto de la Moncloa, nos reventó la jornada con todo el espectáculo del Caso Scala. A la vez en el Rivolta se fraguaba lo que iba a ser el Centro de Documentación Histórico Social con la idea de dar formación de historia a los obreros y a sus hijos; una universidad popular que estuvo primero en Ronda de Sant Pau hasta que alquilamos una antigua fábrica en Reina Amàlia. Allí íbamos a crear una biblioteca popular —con Abel Paz de bibliotecario— pero hubo un incendio y la prensa utilizó titulares como "la CNT, el polvorín del Raval". Por suerte no se nos quemó el material, aunque quedó mojado por el agua de los bomberos. Después de aquello no podíamos quedarnos en ese local y nos ofrecieron llevar nuestro material a la Casa de Caridad. Teníamos que estar una semana y nos pasamos diecisiete años allí, donde los empleados y el director del centro eran falangistas; vamos, que si lo de Tejero hubiera triunfado nosotros habríamos tenido que exiliarnos ya que nos tenían señalados.

> Alquilamos una antigua fábrica en Reina Amàlia. Allí íbamos a crear una biblioteca popular...

Ilustración/Antonio Garrido

»En la Casa de Caridad empezamos a funcionar como Ateneu ya que creímos que así estaría abierto a más población. Al poco tiempo se nos unieron los del Ateneu del Xino que se encargaron de la parte social y se dedicaron a los chicos conflictivos del barrio. Junto con la gente de la revista *Alfalfa*, ellos fueron los primeros educadores de barrio, embriones de los educadores sociales de hoy.

»Luego llegó el proyecto del CCCB y la consecuente presión para que abandonáramos el edificio. Además, una semana después del incendio en el Liceu, se derrumbó el techo y fue la justificación perfecta para sacarnos de allí y del barrio. Ahora estamos en el paseo de Sant Joan, donde se había hablado de crear un macrocentro de cultura que, al final, no se hizo.

»En estos momentos nos encontramos ante dos reivindicaciones. La primera es recuperar el patrimonio del Ateneu, que al principio se quedó Falange, con el general Yagüe deseoso de erradicar la cultura obrera y ordenando que se quemaran todos los archivos; y, después, la Generalitat, que se hizo con una masía en la Molina, entre otras pertenencias.

> La otra causa por la que luchamos es por volver al Raval, de donde nunca tuvimos que habernos ido. Hace casi dos años firmamos un protocolo de intenciones con el anterior alcalde, que vence en unos meses

»La otra causa por la que luchamos es por volver al Raval, de donde nunca tuvimos que habernos ido. Hace casi dos años firmamos un protocolo de intenciones con el anterior alcalde. Éste vence en unos meses y entonces se habrá cumplido el plazo en que nos tienen que ceder un espacio en el barrio, en la calle Erasme Janer. Como ves, el tiempo de la resistencia ha terminado y, ahora, toca pasar a la acción».

Un arbre a Sant Antoni sota amenaça de desallotjament

La Carboneria

El passat dimarts 18 de desembre, el centre social okupat La Otra Carbonería va rebre una ordre de desallotjament per al proper 8 de febrer de 2013. Aquesta ordre pretén posar fi, en menys de dos mesos, a les activitats que joves, i no tan joves, desenvolupen a l'emblemàtic edifici així com a tot el barri de Sant Antoni des de fa més de quatre anys, procés judicial que ja va ser notícia el febrer del 2011.

El centre, reconeixible pel gran arbre pintat a la seva façana, ha participat activament en el teixit associatiu del barri, organitzant activitats com sopadors populars, formant part i dinamitzant les festes del barri de Sant Antoni i obrint espais a diferents col·lectius, així com realitzant tallers i xerrades gratuïtes de continguts molt diversos.

> Des de l'assemblea de La Otra Carbonería es convoca a la manifestació el 2 de febrer a les dotze del migdia a l'Avinguda Mistral

L'empresa denunciant, el grup immobiliari FBEX, es troba en fase de liquidació, i l'immoble ha passat a mans d'una de les seves entitats creditores, Barkleys. A partir d'un recurs presentat, els jutjats han de decidir si FBEX està legitimat per sol·licitar l'execució del desallotjament, atès que ja s'ha produït el traspàs de la propietat.

Per la seva part, els ocupants de l'immoble ressalten la importància de buscar alternatives des de la ciutadania, de mantenir els espais socials autoorganitzats (cada cop més represaliats) i d'evitar que el patrimoni caigui de nou en mans de les entitats financeres. A més, no hi ha constància de l'existència de cap projecte planificat per a l'edifici ubicat al carrer Urgell 30, mentre en un dels baixos hi ha un negoci arrendat que pertany a la mateixa finca.

Des de l'assemblea de La Otra Carbonería es fa una crida a donar suport a la campanya contra el desallotjament, a participar a les activitats que es duran a terme durant aquest mes, i es convoca a la manifestació que tindrà lloc el 2 de febrer a les dotze del migdia a l'avinguda Mistral en defensa dels espais autogestionats. En el cas que no s'aturés l'ordre judicial, es convida a un esmorzar popular el dia 8 de febrer a les 7.30h del matí davant de la casa.

Per a més informació:
www.laotracarboneria.net

El indulto, punto y seguido

Con el escandaloso indulto concedido in extremis a los cuatro Mossos d'Esquadra, declarados culpables del delito de tortura por la Audiencia Provincial de Barcelona, en virtud de una sentencia ratificada —y rectificada— por el Tribunal Supremo, el actual Consejo de Ministros confirma lo que en el fondo ya sabíamos: que la impunidad es un líquido que se decanta siempre del lado de las oligarquías y sus cuerpos de seguridad.

Alberto López Bargados

En este caso, el indulto es tanto más flagrante cuanto que se otorga por segunda vez, tras la voluntad de la Audiencia de Barcelona de persistir en la pena privativa de libertad por «razones de prevención general y especial, de peligrosidad criminal, de repulsa y alarma social». La recepción de un segundo indulto incluye a los cuatro mossos en un restringido grupo, formado por quienes, como ellos, han sido merecedores de la doble medida de gracia: el promotor inmobiliario y político marbellí Jesús Gil y Gil, beneficiado por un arranque de generosidad del régimen franquista, y el ex presidente de Cantabria Juan Hormaechea, que en las pasadas elecciones generales hizo campaña por el ultraderechista Frente Nacional. Como se ve, lo mejor de cada casa.

El indulto es, por sí misma, una figura jurídica chocante, una excepción en el sentido que el jurista Carl Schmitt daba a ese término, a saber, una exhibición arbitraria del poder soberano. A diferencia de la amnistía, que anula el delito y por ello revoca la decisión jurídica desde su propio fundamento, el indulto únicamente exime de la pena, dejando intacta la validez de la sentencia que en su momento se dictó sobre el sujeto. El indulto proviene, así, de un orden que no es, por su naturaleza, jurídico, sino político, una antigua prerrogativa asociada al monarca cuando éste reunía en su persona los principios de soberanía y de autoridad, y que ahora prodiga, con notoria opacidad, el correspondiente Consejo de Ministros.

Como arrebato de flagrante injusticia, el indulto a los cuatro mossos pretende precisamente eso: recordarnos que ellos siempre están al margen de la ley y socavar así nuestro compromiso con aquellos proyectos que pretenden impugnar un orden discrecional e interesado

Para la memoria queda la singular decisión tomada el 1 de diciembre de 2000 por Ángel Acebes, entonces Ministro de Justicia, de aplicar la medida de gracia, de una sola tacada, a 1.333 condenados, en conmemoración de los veinticinco años de reinado del monarca. Por bien que la medida pueda tener algunos efectos positivos, pedir, como se ha hecho estos días, que se someta a alguna forma de regulación legislativa parece un fútil intento de reformular en una práctica que nace y adquiere sentido en el marco político de la excepción clave jurídica.

Poca gente duda a estas alturas de que la gracia concedida a los cuatro mossos constituya un ejemplo perfecto del descaro con el que las elites políticas y económicas del Estado se blindan ante los eventuales perjuicios que les puedan acarrear sus propios desmanes. Como ejemplos notorios de una política generalizada de indultos y de exención de responsabilidades que cuenta entre sus beneficiarios con banqueros, promotores inmobiliarios y, por supuesto, políticos de uno u otro signo, la sensación de abuso que transmiten medidas como ésta deja a los ciudadanos sumidos en una especie de estupor. ¿Cómo es posible que actúen con tal premeditación, con semejante impudicia, a la vista de todos? ¿Qué oscuros beneficios extrae esa suerte de coro chillón de indultados que exhibe con pompa su inmunidad?

Quisiera aventurar dos posibles respuestas para estas preguntas. La primera sería la pretensión de infundir miedo a través de la exposición explícita de arbitrariedad en el ejercicio del poder. En las democracias representativas, vertebradas sobre el relato del respeto sagrado por los principios normativos que las constituyen, el recurso a la violencia explícita no resulta por lo general necesario; basta con desencadenar un mecanismo represor de eficacia comprobada. Pocas cosas son, en este sentido, más intimidatorias que la transgresión de unas reglas que se juzgan intocables, porque pocas son las ocasiones que encuentra el poder para mostrarse más absoluto que cuando incumple las leyes que lo justifican. A quienes lo sufrimos, esa violación ostentosa que el poder acomete de sus propios principios constituyentes nos transmite una sensación de vulnerabilidad ante el libre albedrío de unas elites políticas seguras e inaccesibles en su torreón. A los dioses se les teme no sólo por las fuerzas que son capaces de concitar, sino también porque son impredecibles: el estricto cumplimiento de sus leyes no nos garantiza que escapemos a su castigo.

La segunda sería el empeño por conseguir la quiebra del vínculo social. Cuando decimos que las medidas que implementa el gobierno de turno son «antisociales», hay que tomarse semejante juicio en su sentido más literal. La política del actual gobierno no es antisocial porque perjudique los intereses más evidentes de las clases populares, por mucho que éstas constituyan, como se suele decirse en los últimos meses, el «99%». Es antisocial porque responde con fidelidad a un sistema de ideas edificado sobre la derrota inminente de «lo social», un sistema que no alberga esperanza alguna en las políticas de cohesión social porque juzga que esos esfuerzos están condenados al fracaso, y que la sociedad que los acoge quebrará más pronto o más tarde. Puesto que se trata sólo de una cuestión de tiempo, el dogma neoliberal proclama que no tiene sentido prolongar la agonía del moribundo.

Es obvio que el magma ideológico neoliberal sitúa la iniciativa de los individuos en el centro de sus argumentos. Ahora bien, en especial en un contexto de crisis aguda como el que atravesamos ahora, el impacto de ese ideario entre las clases trabajadoras también fomenta una forma voluntaria y pragmática de desafección, la política del «sálvese quien pueda», el desapego a toda forma de acción colectiva. El espectáculo de la arbitrariedad del poder, sus cuitas por proteger tanto a los amos como a sus leales servidores, estimula antes que nada las aventuras individuales y por ello contribuye a desactivar las luchas colectivas tanto más que

Las elites políticas y económicas del Estado se blindan ante los eventuales perjuicios que les puedan acarrear sus propios desmanes

el miedo que inspira la arrogancia e impredecibilidad de quienes lo ejercen.

Corremos el peligro de caer en el desánimo ante un nuevo atropello, de buscar refugio para evitar ser objeto del capricho de quienes ejercen el poder en nuestro nombre. Como arrebato de flagrante injusticia, el indulto a los cuatro mossos pretende precisamente eso: recordarnos que ellos siempre están al margen de la ley y socavar así nuestro compromiso con aquellos proyectos que pretenden impugnar un orden discrecional e interesado. La contemplación de las indulgencias

Los indultos forman parte de una campaña de propaganda y terror, y constituyen un movimiento más de una estrategia disuasoria propia de los métodos de contrainsurgencia

que se prestan a sí mismas las elites políticas y económicas, la obra de desgobierno de la cleptocracia, alimenta nuestra indignación pero también siembra dudas sobre nuestra capacidad para hacerle frente. Los indultos forman parte de una campaña de propaganda y terror, y constituyen un movimiento más de una estrategia disuasoria propia de los métodos de contrainsurgencia. Se diría que nuestra perplejidad es el estado en que pretende sumirnos el encadenamiento de acciones injustificables que, por el momento, tiene su punto y seguido en esa medida hiriente de gracia. Pese a todo ello, comida la moral y tentados a hacer la guerra por nuestra cuenta, lo peor que podemos hacer es dejarnos llevar por la melancolía.

Una mirada als mitjans de comunicació alternatius

Reflexions sobre l'evolució dels mitjans de comunicació lliures a la ciutat de Barcelona des dels anys noranta fins l'actualitat

Masala

Quan els mitjans de comunicació de masses estan al servei del poder polític i del mercat i dues terceres parts del que es llegeix, es mira o s'escolta ho controla en última instància la gran banca, sorgeix la necessitat de trencar el monopoli mediàtic a través de la creació de mitjans de comunicació propis.

L'elaboració d'informació alternativa provinent dels mitjans de comunicació lliures s'anomena inicialment *contrainformació*, concepte que vol remarcar el caràcter polític i corporatiu dels grans mitjans i la seva parcialitat camuflada d'objectivitat, i que expressa la voluntat de crítica i desmuntatge dels missatges oficials, així com de creació i posada en circulació d'altres perspectives.

Així doncs, la comunicació alternativa pretén ser un instrument de la lluita popular contra el poder que, sense amagar la seva intencionalitat, es posiciona, elegeix bàndol i enemics, crea una tecnologia i una infraestructura pròpies, assaja altres estils i llenguatges, fugint del pretès distanciament i dels llocs comuns dels mitjans convencionals, i s'interessa especialment pels aspectes de la realitat més oblidats, marginats o manipulats pel discurs dominant, tot donant-los un tractament i un seguiment dignes.

Barcelona i l'evolució dels mitjans lliures

Si ens fixem en l'aparició i l'evolució des de finals dels anys vuitanta i principis de la dècada dels noranta dels mitjans alternatius a la ciutat de Barcelona, queda palès que aquest fenomen va unit als moviments socials transformadors i anticapitalistes. Partint d'un àmbit «marginal, diversos col·lectius van començar a organitzar-se per emetre programes de ràdio o per editar revistes, butlletins, fanzines o periòdics; a poc a poc anirien guanyant credibilitat, davant la desinformació dels mitjans comercials i generant nous espais informatius.

La comunicació alternativa pretén ser un instrument de la lluita popular contra el poder que, sense amagar la seva intencionalitat, es posiciona, elegeix bàndol i enemics, crea una tecnologia i una infraestructura pròpies, assaja altres estils i llenguatges

En aquests primers passos, ràdios lliures com *Ràdio Bronka, Contrabanda FM* o *Ràdio Pica,* entre d'altres, van aconseguir ser un fenomen àmpliament conegut, en part gràcies a la facilitat de difusió pròpia de les ones; i revistes com *La lletra A* o l'*ANA* (*Agència de Notícies Alternativa)* van esbossar nous mètodes per crear informació lliure i crítica, amb profunditat, sense intermediaris i al servei de la gent. A un altre nivell, les protestes contra les Olimpíades del 92 van generar les seves pròpies eines per difondre les campanyes contra els grans fastos; de la mateixa manera que el moviment antimilitarista va anar acompanyat de publicacions com *La puça i el general*.

Més endavant, ja a mitjans dels anys noranta, el col·lectiu Zitzània començava a editar el butlletí mural setmanal *Contra-Infos*, acompanyat per *l'InfoUsurpa*, que durant molts anys van ser eines fonamentals per a la difusió de les lluites socials a la ciutat. Eren ja els temps de nous moviments socials: l'antiglobalització, el moviment de les okupacions, la solidaritat amb les persones migrants o les campanyes contra la precarietat laboral i les ETTs.

Tot i que a mitjan de la dècada dels noranta i principis dels 2000 s'intenta en diversos moments crear un mitjà de comunicació lliure a nivell de tota la ciutat, la configuració dels moviments socials crítics d'aleshores fa que els processos de contrainformació s'inscriguin sobretot a nivell de barri, en format de periòdics gratuïts com *La Burxa* a Sants, *El Borinot* a Gràcia, el *Masala* a Ciutat Vella i *Barrio* a la Trinitat, entre d'altres. A més, sorgeixen altres publicacions de temàtiques diverses com *No pasarán, Justicia Social*, *Info Pres@s* o *El Vocero Disidente*. També de manera puntual s'editen materials per denunciar els esdeveniments faraònics a la ciutat i difondre campanyes com *Trenquem les files* (contra la desfilada militar a Barcelona l'any 2000) o *Està tot fatal* (per la setmana de lluita en defensa del territori i contra l'especulació el 2007), entre moltíssimes d'altres al llarg de dues dècades.

Nous models d'autogestió

Amb el pas dels anys moltes d'aquestes publicacions desapareixen per problemes econòmics o per falta de col·laboració. Caldrà buscar noves fórmules d'autogestió per dotar de sostenibilitat i continuïtat els projectes. Les quotes dels col·laboradors, les subscripcions, les campanyes de suport i les festes per l'autogestió mantindran en vida molts mitjans, però alguns periòdics alternatius de barri i gratuïts comencen a utilitzar la publicitat ètica, que rebutja grans empreses o cadenes comercials. Petits comerços, bars o entitats sensibles a la desinformació dels mass-mèdia s'involucren en unes iniciatives que al principi eren fonamentalment una incògnita. Aquest canvi de paradigma per finançar mitjans alternatius facilitarà la permanència de mitjans lliures i també gratuïts, proporcionant una autonomia econòmica i de continguts, i enfortint a la vegada la relació amb el teixit social dels barris.

Es tracta de ser més visibles i accessibles, de consolidar-se com a projectes de llarga durada, d'ampliar camps de difusió i d'arribar a sectors socials més enllà dels àmbits militants o activistes

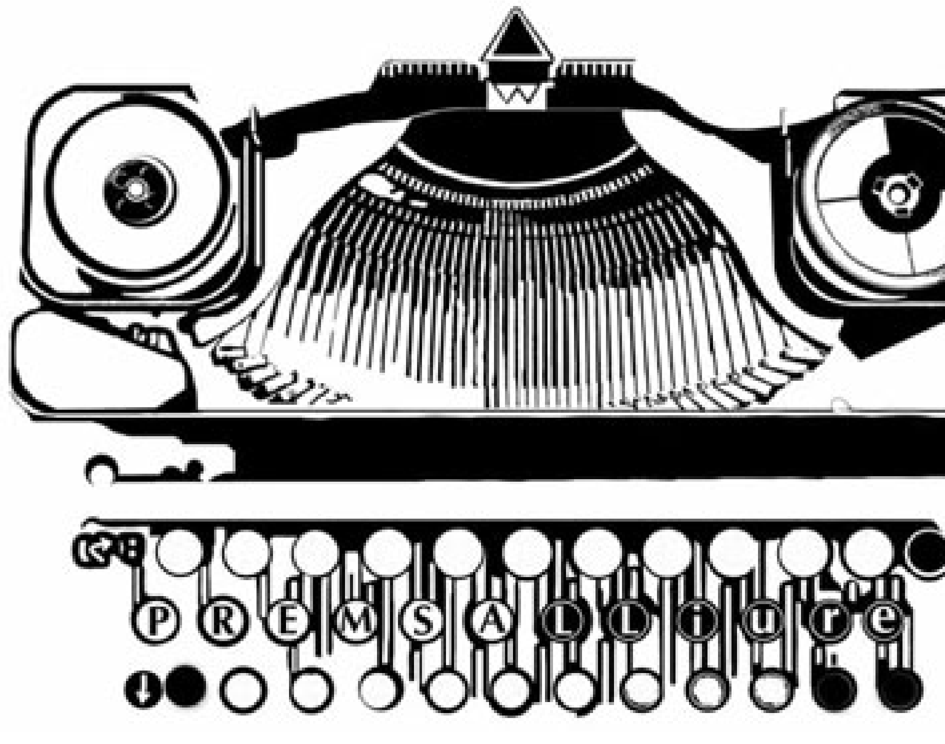

Il·lustració /Lola Ganchillo

Canvi de paradigma en la contrainformació

El 2006 neix el setmanari *La Directa,* un mitjà unitari finançat per subscripcions i de pagament que aconsegueix ubicar-se en tot el territori de parla catalana des d'una òptica diferent a la dels mitjans convencionals.

Abans d'això, amb la progressiva implantació d'internet, apareixen mitjans com *Indymedia Barcelona*, *La Haine, Kaos en la red* o més endavant *Enfocant*, iniciatives pioneres de comunicació digital, que permeten l'edició oberta i compartida per part dels usuaris/es. Més recentment, l'aparició de les xarxes socials ha representat un salt qualitatiu i quantitatiu en els tipus de comunicació. Durant aquesta època surt de l'Assemblea Okupem les Ones un mitjà televisiu des dels moviments socials: *La Tele.* També intermitentment actua l'*Agència 29,* que aglutina mitjans lliures de diversos formats per fer seguiment d'esdeveniments a la ciutat com les vagues generals d'aquests dos últims anys.

És durant aquest canvi de dècada quan els processos de creació de mitjans alternatius aniran ampliant aspectes de la contrainformació dels anys noranta. Es tracta de ser més visibles i accessibles, de consolidar-se com a projectes de llarga durada, d'ampliar camps de difusió i d'arribar a sectors socials més enllà dels àmbits militants o activistes. A partir d'aquest moment la credibilitat de la comunicació alternativa es reforça amb noves peces: la relació amb el veïnat dels barris, l'intercanvi d'informacions de primera mà i la participació als processos socials i les lluites enriqueixen la relació amb la realitat i la pròpia experiència comunicativa.

Es dóna també una evolució en la qualitat: la redacció, la investigació, el disseny, les imatges, l'ús de formats com el relat, l'entrevista en profunditat o la recerca històrica, l'ús de nous canals com les xarxes socials... són millores que donen més rigor i consistència al conjunt del treball informatiu. Es pot dir que ara transmetem a la gent una informació més versemblant, amb més dades i arguments, que ajuden a complementar la visió del lector/a. Avui ja no som contrapunt de ningú, sinó fonts de referència per a molts sectors socials.

De la comunicació alternativa a una proposta de realitat desitjada

Els projectes de comunicació lliure han generat al seu voltant una xarxa de persones i col·lectius amb els quals hi ha una retroalimentació mútua, que permet l'autogestió tant econòmica com de continguts i la difusió-distribució. El mitjà, a la vegada, contribueix a l'empoderament i a la construcció de contrapoder, ja que, d'alguna manera, conforma una xarxa social per si mateix, connectant múltiples realitats que es mouen dins d'un desig polític compartit de canvi i transformació socials. Perquè, al cap i a la fi, la nostra aposta informativa no és un objectiu en si mateix sinó una contribució a construir una realitat diferent.

Ara transmetem a la gent una informació més versemblant, amb més dades i arguments, que ajuden a complementar la visió del lector/a. Avui ja no som contrapunt de ningú, sinó fonts de referència per a molts sectors socials

En definitiva, la comunicació alternativa projecta, mitjançant la crítica, una altra realitat desitjada on es tingui en compte tot allò que el poder vol silenciar o invisibilitzar.

Bibliografia

* Ponència del Masala a la taula rodona *Com es construeix avui la comunicació alternativa*, en motiu del 25è aniversari del Lokal celebrat a Can Batlló, octubre del 2012.
* Carlos Egia i Javier Bayón, *Contrainformación: alternativas de comunicación escrita en Euskal Herria*, Likiniano Elkartea, 1997.
* *Rompamos el silencio, jornadas de lucha social*, Ediciones devórame otra vez, Barcelona, 1999.
* Comitè de suport a Ardi Beltza, Catalunya, 1999.

«El Oasis» o el protagonisme fugaç d'una població desplaçada de la selva colombiana als barris d'invasió de Bogotá

aL

Bogotà, com tantes de Llatinoamèrica, és dues ciutats en una, amb una gran segregació urbana, reflex d'una profunda polarització social entre rics i pobres. Per una banda, hi ha el districte financer i els barris del centre, més o menys populars i més o menys turístics; i, per l'altra, una multitud de barris escampats per la seva descomunal geografia, i també els barris d'invasió, que popularment i per extensió genèrica del cas brasiler anomenem *faveles*. És aquí on el contrast és més gran respecte de la resta de la ciutat.

Ciudad Bolívar és la Localidad 19, la zona d'invasió més gran de Bogotà, una autèntica ciutat d'autoconstrucció amb uns 800.000 habitants. És una àrea ben visible des d'altres parts de Bogotà gràcies a la seva altura i distingible per la seva fisonomia i el color vermellós de les totxanes, que accentuen la seva alteritat.

Les primeres construccions daten dels anys cinquanta del segle passat, quan s'implantaren els primers *chircales*, factories semifeudals de fabricació de totxos ubicades en latifundis urbans perifèrics, els treballadors de les quals s'instal·laven amb les seves famílies a les finques a canvi de la seva feina. Constituïda majoritàriament per població desplaçada del conflicte intern colombià en les seves successives fases, Ciudad Bolívar té origen en uns primers assentaments a les zones baixes. Aquelles famílies eren víctimes del terrible període conegut com La Violencia, que deixà entre 200 i 300.000 morts i dos milions de desplaçats, una cinquena part de la població del país d'aleshores. Originada el 1948 amb l'assassinat de Jorge Eliécer Gaitán, heterodox candidat liberal de gran suport popular destinat a guanyar la presidència de la república, La Violencia es pot considerar com la primera fase d'un conflicte que sembla no tenir fi i que arriba fins als nostres dies.

Amb el temps, la zona baixa de Ciudad Bolívar ha anat millorant, però els nous desplaçats s'han anat instal·lant a les zones més altes, més precàries i incòmodes. De fet, com acostuma a passar amb aquest tipus d'assentaments arreu del món, a part de concentrar la pobresa i la marginalitat derivades de les desigualtats estructurals del capitalisme, Ciudad Bolívar està situada en els pitjors terrenys, sobre una falla geològica, la qual cosa ocasiona regulars esllavissades i la conseqüent destrucció de cases. Però les millores en els assentaments més veterans i la seva legalització, com també acostuma a passar, no deriven de les bones intencions de l'ajuntament sinó de la lluita i les reivindicacions dels veïns i veïnes, que en determinats moments històrics fins i tot han comptat amb la intervenció de les guerrilles, com ho testimonia el bateig d'un dels barris amb el nom de Domingo Laín, el capellà espanyol de l'ELN (Ejército de Liberación Nacional). Perquè a les esmentades condicions de desigualtat estructural, a Colòmbia cal afegir-hi l'especificitat del conflicte intern, que sembla reproduir-se eternament, sovint en base a la defensa violenta dels interessos multinacionals i dels dels seus beneficiaris nacionals, causa freqüent de desplaçaments cap a la ciutat i per tant d'engrossiment del volum d'emigrats.

Il·lustració / Elenanogris

> Aquelles famílies eren víctimes del període conegut com La Violencia, que deixà entre 200 i 300.000 morts i dos milions de desplaçats

Ciudad Bolívar consta de molts barris, alguns dels quals ja formen part del municipi veí de Soacha, ciutat que concentra actualment les invasions més recents i problemàtiques. Un d'aquests assentaments és El Oasis, amb pronunciats i —depenent de l'estació— enfangats o polsegosos pendents, que els autobusos públics recorren amb sorprenent agilitat i freqüència. De població negra afrodescendent desplaçada del Chocó i de Tumaco, al Pacífic, El Oasis va rebre fa uns quants mesos la càlida visita d'Antonio Girón Serrano, documentalista madrileny instal·lat des de fa 2 anys a Colòmbia.

Enamorat de la gent, la cultura i la música afrocolombianes, l'Antonio volia conèixer els barris populars de Bogotà on viuen els seus desplaçats. Això el va dur a El Oasis, on va rodar un bonic documental que retrata la seva quotidianitat i particularment els anhels de nenes i nens per tenir un lloc on jugar, ballar, trobar-se. Aquest és l'argument del curtmetratge documental que, amb petites dramatitzacions, ens mostra la lluita per aconseguir un parc de jocs. Com diu el llibret il·lustrat del documental: «Però potser, per sobre de qualsevol altra cosa, "El Oasis" és una petita gran aventura cinematogràfica que ens parla del poder de la gent petita quan decideix fer les coses amb les seves pròpies mans».

El 7 de juliol del 2012 l'Antonio va tornar a El Oasis per fer la presentació del documental als seus protagonistes. L'acompanyàvem un grup d'amics i amigues i l'equip d'un programa de Canal Capital, la televisió local de l'Ajuntament de Bogotà. L'escenari era un dels pocs solars que té la mainada per jugar i córrer; el context, una jornada de jocs i activitats que culminava a la tarda amb la projecció de la pel·lícula. El resultat fou una entranyable estona, immortalitzada per Canal Capital com abans ho havia fet l'Antonio, un instant de gran contrast en què la duresa de les condicions materials quedava sufocada per l'estímul d'un protagonisme poc habitual. El dia abans havia caigut una granada explosiva i els carrers estaven infestats de policies, però aquell dia no guanyava la violència, sinó l'alegria del reconeixement, entre la pantalla improvisada on es projectava el film i les càmeres de la televisió, en un espai guanyat per la quitxalla. Ni la pluja podia apaivagar les rialles i la brillantor als ulls de nens, nenes i mares. La vida del barri ens mostrava la seva millor cara, l'esplendor d'un moment joiós dels herois ignorats d'una de les mil dures però belles històries de Colòmbia.

Un documentalista madrileny a Colòmbia

Antonio Girón Serrano va començar la seva trajectòria cinematogràfica amb el «Laboratorio 3, ocupando el vacío», documental sobre la tercera edició d'aquest emblemàtic centre social okupat de Madrid. Temps després culminava «La voz a ti debida», una aventura professional més arriscada sobre les fosses comunes i la recuperació de la memòria històrica a Espanya. «El Oasis» ha estat nominat recentment en la secció de millor curtmetratge als premis Macondo de l'Academia Colombiana de Artes y Ciencias Cinematográficas. A Colòmbia també ha fet diverses incursions audiovisuals en la música afrocolombiana i ha realitzat «En medio del Magdalena medio», un al·legat dins la campanya internacional per l'alliberament del defensor dels drets humans David Ravelo Crespo (davidravelolibre.org). Actualment treballa en un llibre i un documental sobre la lluita contra la impunitat i pels drets humans de l'històric Colectivo de Abogadas y Abogados José Alvear Restrepo (Cajar), que esperem veure estrenat a l'Estat espanyol aquesta primavera.

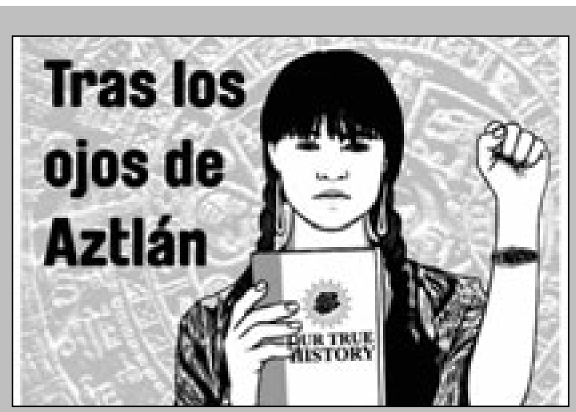

La salud como cuota obligatoria

Masala / Califas

Noche electoral: ganó Obama. Era de esperar. Esa misma noche me encontré con Stewart Lewin, líder afroamericano de East Palo Alto, que me abrazó emocionado: «Vamos a tener acceso a la salud, como en tu tierra, donde no necesitas dinero para ser atendido, ¿verdad?».

—Verdad a medias —tuve que responderle—. Así era antes pero ahora nosotros estamos yendo hacia vuestro modelo. Se recorta el acceso a la sanidad y se privatizan la mayoría de los servicios médicos.

—No me lo creo —dijo él, escéptico— pero si está claro que esto no funciona y es injusto. No podéis volver atrás, sois un referente para nosotros.

Sin embargo, la reforma sanitaria impulsada por el gabinete de Obama no es tal. Consiste en que las compañías de seguros no podrán rechazar darte cobertura —como hacían hasta ahora— si tenías problemas crónicos de salud o eras propenso a tenerlos pero, obviamente, estas mismas empresas se beneficiarán de la ley, dado que, cuando se aplique, será obligatorio pagar un seguro. Acceso a la sanidad, sí, aunque abonando tu cuota obligatoria; muy lejos del concepto de salud universal que no deberíamos perder a este lado del charco.

> En EEUU, a finales de la década de 1960, nació el concepto de «Health Community Center» al amparo de la lucha sobre derechos sociales de los Black Panthers en Oakland

En Estados Unidos, a finales de la década de 1960, nació el concepto de «Health Community Center» al amparo de la lucha sobre derechos sociales que implantaron los Black Panthers en Oakland. Martha Escobedo, nutricionista y promotora de salud de Ravenswood Clinic, nos habla sobre el tema: «Damos cobertura médica a personas de bajos ingresos; la mayoría, sin documentos legales y sin acceso a la sanidad. Les proporcionamos un programa médico y les explicamos los recursos que pueden obtener en el condado de San Mateo. Pero, sobre todo, lo importante es que sepan que existe una comunidad que lucha por sus derechos. Les animamos a que participen de ella a través de los programas comunitarios de recuperación de espacios públicos, la creación de huertos comunitarios o bien en los talleres de nutrición, cocina, agricultura orgánica, danzas o ejercicio. La salud también te la da el sentirte útil dentro de tu comunidad.

»Yo, más o menos, me puedo permitir pagar un seguro pero comparo la atención que me ofrecen y la que reciben mis pacientes y digo: "Este servicio es mucho mejor que el mío, más honesto, sin negocio de por medio y con una cobertura muy profesional. Nuestros pacientes tienen asegurada la atención primaria, odontológica, oftalmológica y nutricional.

»En Estados Unidos la salud es un negocio y el *lobby* de las compañías de seguros es enorme. El acceso universal a la sanidad no se puede convertir en algo de pago obligatorio. Casi 45 millones de personas en este país no tienen cobertura médica. Y ahora les quieren proporcionar una pero a cambio de un precio, claramente en beneficio de las compañías. Nosotros no entendemos la salud desde ese prisma y seguiremos luchando por una visión más comunitaria de la salud y por un acceso realmente universal. Ahora nos damos cuenta de que los pasos que se han dado aquí durante los últimos treinta años son irrecuperables en el ámbito de los derechos sociales. Con la salud no se juega».

Bob Evans pagó su seguro de salud durante 35 años. A los 65 le detectaron un cáncer de hígado y la compañía le dijo que, sintiéndolo mucho, no entraba en su cobertura. Decidió seguir el tratamiento y perdió la casa, el coche, su empleo y prácticamente a toda su familia, a la cual había arruinado. Después de dedicar toda su vida al trabajo, ahora pide y vive en la calle. Miles de Bobs viven en las calles de ciudades norteamericanas. Éste es el precio que se paga por dar rienda suelta al negocio de la salud.

¿Qué pasa en la valla de Melilla?

Cristina Fernández Bessa
Observatori del Sistema Penal i els Drets Humans

Desde este verano llegan noticias difusas sobre la situación de la valla de Melilla y en el Estrecho. Los medios han hablado de miles de inmigrantes esperando a saltar la valla en los aledaños de Melilla, de una nueva «avalancha» migratoria, etc. ¿Qué tiene todo esto de cierto? ¿Qué ha ocurrido durante los últimos meses en Melilla?

José Palazón, presidente de la Asociación Pro Derechos Humanos de la Infancia (Prodein) de Melilla nos lo contó en las Jornadas de Formación, Reflexión y Acción sobre los Centros de Internamiento de Extranjeros, que se celebraron los pasados días 14 y 15 de diciembre en Barcelona. Hemos recogido sus palabras y, a continuación, os reproducimos un fragmento de su intervención, en la que explica qué ha sucedido, por qué se dan estos hechos y en qué situación se encuentran los migrantes que logran entrar a Melilla.

«Melilla es una ciudad del norte de África, de 14 km cuadrados, rodeada por una valla impresionante y horrible. Gente que ha estado en Estados Unidos o en Palestina dice que, como estructura, como muro, ésta es la más agresiva. La mayor parte de los inmigrantes que han entrado este año a Melilla lo han hecho precisamente por esa valla. Esto ha sido una novedad puesto que desde el año 2005 no pasaba. Antes llegaban con pequeños barcos o escondidos en coches pero la novedad este año no es que hayan llegado más inmigrantes, como dicen los medios. El número de inmigrantes que ha entrado a Melilla prácticamente ha sido el mismo que en 2011, lo que ha cambiado es la forma de entrar: saltando la valla.

»Hasta 2011 la numerosa población inmigrante que vivía en Marruecos lo hacía "con una cierta tranquilidad": podían realizar pequeños trabajos y no se les molestaba mucho. Pero, a mediados de 2011, las cosas empezaron a cambiar: comienzan las redadas, detienen a gente y la expulsan hacia la frontera con Argelia, por Oujda. El gobierno marroquí presiona a los inmigrantes para echarlos de Marruecos y colocarlos en Oujda, que está muy cerca de la frontera de Melilla. Una vez allí, los inmigrantes saben que no pueden volver adonde estaban antes y buscan la salida natural, que es Melilla.

»Nosotros creemos —con la perspectiva del tiempo— que todo esto es un proceso absolutamente provocado, igual que pasó en 2005. Cada vez que hay un cambio de gobierno en España o se establecen nuevas relaciones entre el gobierno español y el marroquí se genera esta situación: se utiliza el tema de la inmigración como un arma para negociar. Eso es lo que ha sucedido en los últimos meses. Todo esto coincidió con una Reunión de Alto Nivel entre España y Marruecos [celebrada en Rabat el 3 de octubre de 2012]. Nosotros creemos que no fue una coincidencia, creemos que esta situación, que ha terminado con cientos de heridos y decenas de muertos, fue provocada. Los inmigrantes vienen a Melilla y, cuando están en la frontera, son presionados por el ejército marroquí y llega un momento en que, para escapar, no tienen más remedio que organizarse en grupos para saltar la valla.

> Cada vez que hay elecciones en España o se establecen nuevas relaciones entre el gobierno español y el marroquí se genera esta situación: se utiliza el tema de la inmigración como un arma para negociar

El «ciclo» de Melilla

»La mayoría son devueltos de forma sumaria otra vez a Marruecos. Si entran por sitios donde no hay población que vea lo que está pasando, conforme llegan, los "cazan" —pero no sólo en el perímetro fronterizo, sino también por la ciudad—, los detienen y los sacan otra vez por la valla. Echan a todos los que pillan, sean veinte o cincuenta. Recuerdo que, en agosto, un grupo de cien personas andaba por la playa y, al día siguiente, habían metido en el CETI (Centro de Estancia Temporal de Inmigrantes) sólo a tres o cuatro, así que faltaban los demás, por lo que debían de haberlos echado. Los trasladaron a la frontera, sin saber su nacionalidad, sin sus nombres, sin saber si había demandantes de asilo, si eran mayores o menores, sin saber absolutamente nada... Abrieron la puerta de la valla y se los expulsó. No os quiero ni contar cómo los suele recibir la policía marroquí.

»En África las cosas tienen otra dimensión; desde la Península no nos lo podemos imaginar. Es una barbaridad. Una noche en que hubo un salto —aunque nadie logró pasar— de cinco a siete de la madrugada, yo, personalmente, vi y oí cómo el ejército marroquí detenía a los inmigrantes, los esposaba, los mantenía en el suelo y los golpeaba con bastones en los brazos y en las piernas para herirlos. Yo lo vi. Los inmigrantes nos cuentan que les rompen los huesos de las extremidades para que no puedan andar. Estas situaciones se viven aquí.

»Después los llevan a Argelia y se inicia otro ciclo. Y así hasta que consiguen entrar alguna vez y acceder a la comisaría de policía, donde les rellenan una ficha, les toman las huellas y automáticamente entran en el CETI de Melilla.

Un «albergue» peor que un CIE

»El CETI depende del Ministerio de Trabajo y Asuntos sociales. Se concibe como un centro para acoger inmigrantes y prestarles los servicios sociales básicos. Se le da la consideración de "albergue" y esto tiene connotaciones importantes. Cuando en la Península detienen a alguien y lo meten en un CIE, a los sesenta días, si no lo pueden devolver, lo sacan a la calle. Aquí en Ceuta y en Melilla, como es un "albergue", no tienen esa limitación temporal. Aquí hay chavales que se tiran seis años y, igual que en un CIE, tienen absolutamente todos sus derechos restringidos. Dentro del CETI, por ejemplo, las familias están separadas: hombres por un lado, mujeres y niños por otro. Durante dos, tres o cuatro años no pueden tener vida familiar ni conyugal, no hay intimidad, no pueden prepararse su comida, no tienen sitios de esparcimiento... [...] Los chavales, lógicamente, cuando consiguen pasar la valla, piensan que ya están en España, en Europa, pero se encuentran en ese centro con un régimen interno horrible. Es cierto que pueden salir pero la ciudad mide 7 km por 2 y no pueden marcharse de ella, no pueden trabajar, no pueden hacer nada. [...] La configuración jurídica, política y estructural de la ciudad es la de un centro de retención, es una cárcel con un patio grande, igual que un CIE.

Ilustración / Maria Pons

> La configuración jurídica, política y estructural de la ciudad es la de un centro de retención, es una cárcel con un patio grande, igual que un CIE

»[...] Los chavales, se encuentran de pronto en un sitio del cual no pueden irse porque no tienen derechos. Cuando están en Marruecos pueden correr, esconderse, escapar de los militares, huir de la policía... están en plena lucha para conseguir lo que quieren. Y cuando piensan que lo han conseguido, se encuentran en el CETI y no saben luchar contra ese encierro porque no tienen acceso a nada. Por ejemplo, cuando llevan tres, cuatro o cinco años, no pueden ni presentar una solicitud de residencia por arraigo porque no se la admiten; el tiempo que pasan en Melilla no vale como arraigo. [...] Fijaos cuál es su situación aquí que, dos veces por semana, en la puerta de comisaría, se ven de 100 a 200 personas que esperan para entrar a Extranjería y presentar una solicitud para irse voluntarios a un CIE de la Península. Llegan a estar tan afectados psicológicamente que piden ir voluntarios a un CIE para estar allí sesenta días y que se acabe el tema: que les expulsen o quedarse en España. Ésa es la mejor alternativa que se les plantea aquí.

Superpoblación en el CETI

»Actualmente en el CETI de Melilla, que tiene capacidad para 470 personas, hay cerca de 900. Unas 50 o 60 salen cada semana con un salvoconducto [un permiso de viaje para ir a la Península y desde allí volver a su país de origen] o con destino a los CIE peninsulares pero en el CETI la gente está absolutamente hacinada. Y no es porque hayan entrado muchos más que otros años. La cuestión es que siempre procuran mantener el CETI en un nivel de ocupación tal que, si entran 100 chavales más, se sobresatura. Y eso vende mucho: "En Melilla hay un problema", "el CETI está superpoblado", "¡los tenemos que retener porque si no inundan España!", "necesitamos más dinero", "hay que reforzar la valla", "hay que ampliar el CETI"... Así que se trata de un negocio. Hay años en los que apenas ha entrado gente, entonces se corta el tema de los salvoconductos, la salida a los CIE y los dejan aquí cinco años para que cubran la cuota ésa de 450-500 que es necesaria para que el CETI se mantenga operativo. Independientemente del martirio que puedan sufrir luego en la Península, en los CIE, con las exclusiones, etc., éste es el ambiente que viven los inmigrantes en esta ciudad.»

> En Melilla, dos veces por semana, en la puerta de comisaría, se ven de 100 a 200 personas que esperan para entrar a Extranjería y presentar una solicitud para irse voluntarios a un CIE de la Península

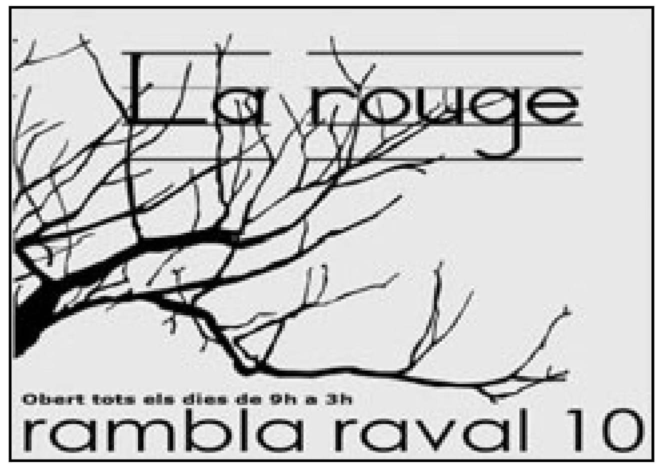

LLIBRERIA RODÉS
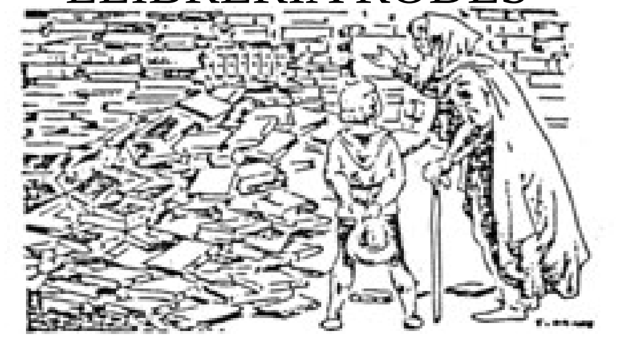
Compra i venda de llibres antics i revistes, gravats i postals
Carrer dels Banys Nous 8. 08002 Barcelona. Tel: 933181389

BASERRI TABERNA

Proyección

Aurelio Castro

La luz y el trabajo, advierte W.G. Sebald en Los anillos de Saturno, son líneas de desarrollo cuyos incrementos habrían trazado una marcha paralela. «Hoy día, cuando nuestra mirada ya no puede atravesar el pálido reflejo que descansa sobre la ciudad y su entorno, y retrocedo hasta el siglo XVIII, me maravilla la cantidad tan grande de personas, cuando menos en algunos lugares, que ya en la época de la industrialización pasaban con sus pobres cuerpos casi una vida entera, enganchados a los arreos de los telares» (p. 310). ¿Han devenido entonces, las luces de la ciudad, el traje posindustrial del mundo, y el resplandor de los interfaces, el caballete de tortura donde nuestros cuerpos lo tejen a diario?

Las metáforas (también las posfordistas) suelen darse de bruces con lo real, es decir, con los millares de cuerpos que, aún hoy, se someten —mediante sus manos— a la tasa de ganancia de la industria textil en alguna metrópolis asiática o en Mataró. Lo cual no reduce, no obstante, aquel pálido reflejo que detiene la mirada común de una precariedad en los huesos. Como el cinematógrafo, cuya «escritura del movimiento» alcanzaba a materializar, la proyección es un método del siglo XIX que se impone y declina en el XX: una criatura que ha envejecido demasiado, demasiado pronto. Ahora es un anacronismo, un zombi. Pero quizá resida en esta condición de claroscuro liminar, adonde han ido a parar las últimas iluminaciones de aquel astro decrépito, la capacidad de abrigo ante un mundo que se postula sin sombras, esto es, igual a sí mismo.

> Se proyecta todavía, en efecto, en los centros comerciales. Pero se hace en continuidad al trabajo muerto; como un bufón en 3D que se cobra algunas risas complementarias en el reino de las mercancías

Se proyecta todavía, en efecto, en los centros comerciales. Pero se hace en continuidad al trabajo muerto; como un bufón en 3D que se cobra algunas risas complementarias en el reino de las mercancías. Se sigue proyectando también, pese a todo, en ciertas asociaciones vecinales (por ejemplo, en la de Casc Antic un domingo al mes), en casas ocupadas o desde las asambleas de barrio que organizó el movimiento 15M. A veces basta una pared blanca y un «cañón». En tales ocasiones, se trata de conjugar a menudo una misma diferencia en suelo urbano; aquella que viene a deslindar —según otra economía de la luz— la propiedad y lo común, la plusvalía y los cuidados, la gentrificación y el derecho a la ciudad. Acaso proyección y lucha política describen, de resultas, una marcha paralela. Es la que evidencia y enuncia que, a fin de cuentas, hay sombras en el paraíso.

Escritos contrapsicológicos de un educador social, Josep Alfons Arnau

Masala

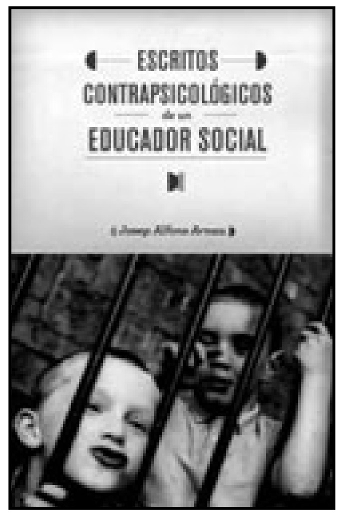

Editado por la Biblioteca Social Hermanos Quero y *www.primera-vocal.org*, 2012, 198 págs.

La recopilación de artículos y textos que componen este libro son fruto de la experiencia de Josep Alfons Arnau como educador social durante casi toda su vida. Son, además, un conjunto de reflexiones sobre sus intervenciones profesionales en instituciones de salud mental, servicios sociales, centros de atención a la infancia y justicia juvenil (o como él solía decir, simple y llanamente, «hospicios»).

Además de su vida laboral, Jau —como muchas lo conocieron— fue un luchador infatigable y, a través de diversas publicaciones (sobre todo del boletín de contrapsicología El Rayo que no Cesa), charlas, jornadas, asambleas y colectivos, fue madurando su propuesta intelectual: poner los conocimientos terapéuticos y psicológicos al servicio de los de abajo —lo que él y más compañeros denominaron «contrapsicología»— recuperando lo mejor de la tradición antipsiquiátrica.

> Jau creía que era necesaria una revolución social contra este sistema, que es la principal matriz productora de la enfermedad y la exclusión

Así, este libro consta de dos momentos: por un lado, es un intento por colectivizar el conocimiento que Jau acumuló como profesional y poner sus experiencias al servicio de quienes padecen y, también, de quienes pueden ayudarles desde este ámbito (educadores, psicoterapeutas, trabajadores sociales); y, por otro, es una radical y lúcida crítica al sistema capitalista y al entramado terapéutico.

Por eso, los saberes que en este libro se ponen en común van mucho más allá del ámbito profesional y constituyen un discurso contra los privilegios, las clases sociales, la violencia institucional y el control social. Jau era bastante radical en este sentido: creía que era necesaria una revolución social contra este sistema, que es la principal matriz productora de la enfermedad y la exclusión.

A su vez, hay un aspecto que no puede dejar de mencionarse: los textos reunidos en este volumen —y en este sentido son prácticamente únicos—sirven también como puente que enlaza las luchas antipsiquiátricas de la década de 1970 y las prácticas de oposición a la psiquiatría que podemos encontrar hoy en el Estado.

Para terminar, decir que este libro es también un pequeño homenaje a Jau, que nos dejó hace algunos años. En Masala tuvimos el placer de conocerlo y colaborar con él. Jau creía en la premisa de que «escuchar al otro es terapeútico», esperamos que leerlo a él también lo sea.

JB, los archivos ocultos

Jum

Este pasado 25 de diciembre se cumplieron seis años del fallecimiento del genial intérprete, músico y productor James Brown, un artista que traspasó estilos musicales a lo largo de su rica trayectoria, y que probó tanto rhythm & blues y rock & roll en sus primeros años de carrera, como soul o funk, con los que llegaría a sus más altas cotas de popularidad. Como artista complejo y prolífico, James Brown atesora tal cantidad de proyectos, influencias y colaboraciones, que es difícil hacerle justicia citando unos cuantos títulos o hits.

Los primeros pasos de la carrera de Mr. Brown en la música fueron de la mano de The Famous Flames, formación inicialmente especializada en baladas, donde nuestro protagonista fue fichado en 1954 como vocalista principal. Introdujo nuevos bailes y juegos de piernas como elementos de su show y su aguerrida voz, que contrastaba con las voces suaves de los otros cantantes (como Bobby Byrd, «Baby Lloyd» Stallworth o Bobby Bennett), ponía los pelos de punta en cada grabación o directo. En esa época, tanto sus grabaciones de estudio como en directo fueron para King Records y Smash Records, dejando una treintena de referencias entre ambos sellos.

Pero si Brown es reconocido por algo en su trayectoria, es por ser uno de los principales creadores e instigadores de la música funk, cometido compartido con la banda que le acompañó a partir de 1970, tras dejar a The Famous Flames: hablamos de la arrolladora potencia sonora de The JB's, formación por la que pasaron músicos que luego serían muy relevantes en sus carreras en solitario como Fred Wesley, Bootsy Collins o Maceo Parker.

Otras artistas que despuntaron al lado de James Brown fueron sus rabiosas coristas Lyn Collins, Vicki Anderson (también conocida como Myra Barnes), Anna King o Marva Whitney, que llegaron a disfrutar de producciones del propio James Brown a lo largo de álbumes pero, sobre todo, singles en solitario. Marva Whitney, con «It's my thing» (1969), o Lyn Collins, con «Think (about it)» (1972), dejaron para la posteridad tremendos singles, explotados sin piedad más adelante en el mundo del rap. Pero fue Anna King la única que consiguió que Brown le produjese un álbum completo, «Back to soul» (1964).

> Introdujo nuevos bailes y juegos de piernas como elementos de su show y su aguerrida voz ponía los pelos de punta en cada grabación o directo

A lo largo de su carrera, Brown fue propietario de tres sellos discográficos en diferentes años: Try Me Records, Bownstone Records y, el más exitoso, People Records. La profusión de singles y álbumes, en éstos y sus sellos anteriores, deja un más que inabarcable currículum, digno de poner a prueba en Internet y sus buscadores y que desafía a la propia Wikipedia. ¿Para cuándo una JBpedia?

Aquest espai és per al teu anunci

per només 30 euros, col·labora amb l'autogestió del periòdic Masala

Palestina a l'ONU, canvis al món àrab, eleccions i les derrotes assassines d'Israel

Aritz Nafarroa

Els últims esdeveniments a Palestina, amb la tercera derrota militar consecutiva d'Israel, la derrota diplomàtica a l'ONU, el biaix ultradretà de la política israeliana, que està mostrant sense maquillatges l'apartheid en constant construcció des del 1948, i l'auge de l'islamisme arran de les diferents revoltes als països àrabs, estan produint canvis importants en el tauler d'escacs del Màixriq (l'Orient Mitjà).

La tercera derrota israeliana

Una derrota militar, en un conflicte asimètric com el de l'actual Palestina, és quan un exèrcit no acompleix els seus objectius. Parlem de conflicte asimètric quan una de les parts té una capacitat assassina aclaparadorament superior. Des del 1973 els enfrontaments han deixat de ser entre Estats per convertir-se en enfrontaments asimètrics entre l'Estat d'Israel i diferents grups armats de resistència: l'Organització per l'Alliberament de Palestina al Líban dels anys setanta i vuitanta, Hesbol·là al Líban des dels vuitanta fins a l'actualitat, o els diferents organitzacions palestines a Cisjordània i Gaza durant l'última dècada.

> En aquesta darrera ocasió, Hamàs ha guanyat en part la batalla mediàtica, a més de mostrar que, amb els seus míssils, pot arribar a Tel Aviv i Jerusalem

En aquests conflictes asimètrics, els combats ideològics, mediàtics i organitzatius són més importants que els militars, com ja van mostrar les guerres del Vietnam o de la independència d'Algèria: malgrat les victòries militars dels exèrcits nord-americà i francès, al final, es van veure obligats a retirar-se i acceptar la impossibilitat de vèncer les ànsies d'independència i de llibertat dels pobles. En el cas del conflicte palestí trobem diversos episodis en aquest sentit: les victòries parcials israelianes del 1982, amb l'expulsió de l'OAP del Líban; el quasi desmantellament de la resistència palestina a Cisjordània entre el 2002 i el 2005; les derrotes israelianes parcials que suposaren la retirada del sud del Líban l'any 2000 i el fracàs de les operacions d'afebliment d'Hesbol·là l'estiu del 2006; i les dues ofensives contra Hamàs a Gaza, la del 2008-2009 i la de les últimes setmanes. L'Estat d'Israel no ha aconseguit el desmantellament total de la resistència, i fins i tot, les organitzacions han sortit reforçades a nivell ideològic, organitzatiu i militar.

En aquesta darrera ocasió, Hamàs ha guanyat en part la batalla mediàtica, a més de mostrar que amb els seus míssils pot arribar a Tel Aviv i Jerusalem[1]. Malgrat que el seu líder militar hagi estat assassinat[2], l'acord de treva afavoreix Hamàs, impedeix els assassinats «selectius» i reobre parcialment el pas fronterer de Rafah.

La derrota diplomàtica

A aquesta derrota militar hem de sumar-hi la derrota diplomàtica a l'ONU. Israel, com a força colonial, ha jugat la carta del «divideix i venceràs» entre Fatah i Hamàs, però aquest cop les dues forces sembla que han vingut a complementar-se. Mentre Gaza, governada per Hamàs, era sotmesa al bloqueig econòmic i als bombardejos, Israel donava suport a Fatah, permetent l'entrada de l'ajuda econòmica internacional a Cisjordània, governada per un exfuncionari del Banc Mundial, Fayyad. A canvi, l'exèrcit israelià i la policia palestina col·laboraven amb els Estats Units i Israel, controlant les faccions opositores de la resistència palestina. Però mentrestant la colonització de Cisjordània no s'aturava; finalment, l'ampliació imparable d'assentaments ha portat el govern de Fatah a iniciar una estratègia diplomàtica per pressionar Israel, amb el suport de la majoria de l'Assemblea de l'ONU.

A més, la reorganització dels palestins en comitès populars contra el mur i contra la colonització incessant, amb l'adopció d'estratègies de resistència activa no-violenta i de BDS (Boicot, Desinversió, Sancions), amb creixent suport internacional, han obligat Abbas a canviar com a mínim el seu discurs i la seva actuació internacional, almenys de cara a la galeria, fins i tot incorporant les reclamacions del palestins del 48 i dels refugiats en els parlaments davant l'ONU; està per veure si continuarà defensant aquestes dues demandes.

La caiguda de les màscares

La negativa a aturar la construcció d'assentaments a Cisjordània, les polítiques del govern d'extrema dreta format pel Likud i per Israel Beitenu, la dretantització creixent de l'electorat israelià –segons les enquestes per a les properes eleccions del 22 de gener–, i les ofensives contra Gaza, tot plegat està portant Israel cap a un possible inici d'aïllament internacional, com a mínim a l'ONU. Després de la primavera àrab, Israel ja no es pot presentar com a únic baluard de la democràcia a l'Orient Mitjà; la màscara democràtica està acabant de caure en les pressions dels grups de colons i en els discursos d'uns mitjans de comunicació cada cop més controlats per multimilionaris ultrasionistes, com el famós Sheldon Adelson d'Eurovegas, propietari del diari gratuït *Israel HaYom* –el més llegit del país–, o com el també sionista i amic de Netanyahu, Ronald Lauder, president del Congrés Mundial Jueu, propietari de la multinacional de i del Canal 10 de la televisió israeliana.

> La reorganització dels palestins en comitès populars contra el mur i contra la colonització incessant, amb l'adopció d'estratègies de resistència activa no-violenta i de BDS han obligat Abbas a canviar com a mínim el seu discurs i la seva actuació internacional

Així, a Europa només la República Txeca ha votat en contra del reconeixement de Palestina com a Estat observador a l'ONU. Fins i tot el Regne Unit, França i Espanya van fer el teatre de cridar a consultes els seus ambaixadors a Israel després de l'anunci de la construcció de l'assentament E-1, que deixaria Jerusalem oriental aïllada de la resta de Cisjordània, a més de trencar el territori de Cisjordània entre el sud (Al-Khalil-Betlem) i el nord (Ramal·lah-Nablus). Aquesta mesura és teatral mentre la Unió Europea no trenqui els acords econòmics amb Israel. Però la campanya de BDS (Boicot, Desinversió i Sancions) encapçalada per la societat civil palestina amb suport d'arreu de les societats civils del món[3] comença a prendre volada i afectar Israel, on ja es comença a legislar contra qui donen suport a aquesta forma de lluita noviolenta.

El terratrèmol polític àrab

Les revoltes àrabs estan afectant el conflicte palestí. La situació està canviant per la caiguda d'unes dictadures que retòricament utilitzaven el conflicte per controlar la seva població, però que després col·laboraven amb Occident, directament com a l'Egipte de Mubàrak, o com a la Síria d'Assad, que permetia el trànsit d'armes iranianes cap a Hesbol·là, però no deixava que els palestins actuessin directament des de Síria, combregant així amb l'statu quo que el mantenia en el poder.

Els pobles àrabs sempre han estat molt més propers als palestins que els seus governants. L'inici de la democratització d'aquests països pot fer que l'anhel solidari dels pobles arribi amb força i debiliti l'hegemonia dels Estats Units, Israel i l'Aràbia Saudita. L'aliança entre els Germans Musulmans egipcis de Morsi i Hamàs –sorgida com a branca dels Germans Musulmans palestins– seria possible, així com el suport de Qatar. Una mostra d'aquest canvi és l'acord d'alto-el-foc en l'última ofensiva. Està per veure si les condicions es compliran. Des de la treva diversos camperols han estat assassinats, uns quants pescadors han estat detinguts i la repressió a Cisjordània ha augmentat, amb desenes de detencions i assassinats de manifestants.

Però, per la part àrab encara queda molt de camí. El règim saudita continua inamovible i col·laborant amb l'imperialisme. El règim sirià es defensa com un gat panxa enlaire, morint matant, i el portaavions Eisenhower està estacionat davant de la costa síria amb un cos de marines de l'OTAN a la frontera turca. Els avenços democràtics a Egipte i Tunísia s'han convertit en un estira-i-arronsa entre els islamistes, l'esquerra, els laics i les antigues forces del règim. Però el que és indubtable és que hi està havent canvis.

1-http://blogs.elpais.com/cafe-steiner/2012/11/israel-gana-la-guerra-pero-pierde-la-paz.html

2-http://www.nytimes.com/2012/11/17/opinion/israels-shortsighted-assassination.html?_r=0

3-http://www.bdscatalunya.org/

Exposicions, sucs de fruita, batuts, pastissos, narguilé, tes exòtics

dilluns i dijous de 9 a 22h
divendres i dissabtes
de 10 a 24h
diumenges de 11 a 22h

Tel. 933190533
Baixada de Viladecols 2 bis
08002 Barcelona

www.teterialaclandestina.com

La pasión independentista de Catalunya no es cosa de hoy

Julià Peiró

Como esta sección se recrea siempre en rememorar el pasado, creo que toca hablar del tema tan candente del independentismo. Y más con la campaña que están haciendo tantos medios de comunicación españoles (y madrileños en particular) en contra de la voluntad del pueblo de Catalunya a pronunciarse, perfecta para llenar una enciclopedia de los despropósitos. Decir que los razonamientos de muchísimos políticos son puro esperpento podría ser incluso divertido si no fuera porque esa

La campaña que están haciendo tantos medios españoles, y madrileños en particular, en contra de la voluntad del pueblo de Catalunya a pronunciarse, es perfecta para llenar una enciclopedia de los despropósitos

ignorancia supina que demuestran hacia todo lo catalán también es de uso común en sus maneras de gobernar.

Y así nos va a todos, pobres de nosotros. Reducir sueldos a diestro y siniestro, excepto los suyos, o destruir la sanidad pública para convertirla en un buen negocio para los amigos son prácticas habituales

Mi intención no era dar aquí minilecciones de historia, sino dejar claro que la animadversión de los catalanes a lo que nos llega del otro lado del Ebro viene de lejos

en un gobierno que, en la última encuesta del CIS (Centro de Investigaciones Sociológicas, que depende de Presidencia), se ha ganado un suspenso total de la ciudadanía. El presidente y sus ministros han obtenido el peor índice de aceptación en todos los años de la mal llamada «democracia», nombre que deberíamos cambiar por el de «neofranquismo».

Pero volvamos al tema que nos lleva, que yo me enrollo. El último y desternillante comentario que he leído es el de un supuesto intelectual español que acusa a los catalanes de llamarnos falsamente «catalanes» cuando en realidad somos aragoneses. Si lo dice por mí algo de razón tiene, puesto que mi padre nació en Zaragoza, aunque una imbecilidad de ese calibre no sólo denota una clara estupidez, sino también una buena dosis de mala fe, por no decir algo peor. Cualquier niño de teta sabe que el nombre rimbombante de Corona de Aragón implicaba el dominio del Mediterráneo y ahí el Ebro daba poco juego.

Que me enrollo. Total, que la división de España en dos Estados con un único rey nunca fue cosa buena para Cataluña. El rey único estaba en Castilla y los soldados eran castellanos, no hay que decir más. Cuando se les empezó a acabar el chollo de desplumar a los indios (desplume físico y económico, por supuesto), los reyes españoles, en su insensato delirio de ampliar un imperio que quedaría en nada, miraron de nuevo a Europa e involucraron a Catalunya en una guerra contra Holanda, y a la postre contra Francia, en la que Catalunya, contraria a la política de Felipe IV y su valido, el conde-duque de Olivares, no quería participar, pues sólo podía traer pobreza al país. Por otra parte, Olivares pretendía que el rey redujera sus reinos peninsulares (rey de Portugal, de Aragón, de Valencia y conde de Barcelona) a uno solo, al estilo y las leyes de Castilla.

El odio a los tercios y a los funcionarios reales, que dio pie a la revuelta conocida como Corpus de Sangre, culminó en la muerte del virrey, Conde Santa Coloma, y posteriormente en la más que probable muerte por envenenamiento del Conseller en Cap, Pau Claris, por los sicarios de Felipe IV. Claris tuvo tiempo de proclamar la República Catalana (16 de enero de 1641), bajo la protección y soberanía francesa, pero fue una vida breve. Asediada Barcelona por el ejército español, Luis XIII de Francia fue nombrado Conde de Barcelona y el ejército galo derrotó al español en la batalla de Montjuïc; pero Catalunya, del bracete de los vecinos del norte, entraba de lleno en la guerra de los 30 años, que se cerraría en 1652, con la pérdida de buena parte de los territorios españoles en Europa.

No obstante, Felipe IV siguió guerreando con Francia. La destitución de Olivares, el hambre, la peste y la promesa del rey de respetar las instituciones catalanas, llevaron entonces a un entendimiento de la Generalitat con el monarca, que en 1659 decidió firmar la Paz de los Pirineos. Éste le obligaba a entregar los territorios del Rosellón y parte de la Cerdaña, olvidando las demarcaciones establecidas por las constituciones catalanas.

Un siglo y medio después, cuando Napoleón decide invadir España y Portugal, su idea es incorporar Catalunya a Francia porque sabe, como escribe en una carta que se conserva en el museo de Martorell, que «los catalanes no quieren ser españoles». Para ello da un trato preferencial a Catalunya e impulsa el uso del catalán para acercarse a la ciudadanía. El pueblo asistirá a un cambio de rol, soldados españoles por franceses, que en principio le será indiferente porque no entiende la lengua de unos ni de otros.

Pero Napoleón no sabe que en el país encontrará un enemigo implacable, mucho peor que la odiada soldadesca española: la Iglesia, que teme que el nuevo orden traiga las ideas liberalizadoras de la revolución francesa. Los curas inculcan en sus feligreses que los recién llegados son enemigos de Dios y ensalzan hasta el delirio las supuestas hazañas de los defensores de la religión, como la del tamborilero del Bruc, que hizo huir a todo un ejército tocando un tamborcillo que resonó en las montañas de Montserrat. Leyenda ridícula pues las montañas de Montserrat no tienen eco y, encima, el ejército francés estaba muy bien informado y sabía que no existía más enemigo que unos pocos guerrilleros, aunque buenos conocedores del terreno y de los puntos adecuados para esconderse. Por cierto, los franceses no huyeron; se retiraron y esperaron a que mejorara el tiempo para arrasar unos cuantos pueblos de los alrededores como escarmiento.

Monumento al tamborilero del Bruc, en Barcelona; un héroe inexistente que nos quieren colar en la historia

En 1812, Napoleón incorpora Catalunya al Imperio francés, y la Iglesia, a pesar de su fuerza aparente, no consigue que Barcelona se rebele contra el invasor que califica de «demoníaco». Las ideas liberales y la masonería ya habían calado en la población, que despreciaba a la soldadesca francesa (las tropas se hacen odiables en todas partes) pero no la veía peor que la castellana; no se había perdido tanto con el cambio. Sin embargo, muy pronto el emperador necesitó el ejército que tenía en España para luchar contra Austria, que entonces jugaba en primera división, no como España. Devolvió el rey español a Madrid y éste le correspondió con la ayuda de sus destacamentos para protegerlo de los guerrilleros y hacer así un viaje de vuelta más rápido. La verdadera guerra estaba en Europa, y en España sólo había un país desolado desde mucho antes de que Napoleón lo pisara, y con la mente puesta en la Edad Media, donde aún seguimos en tantas cosas.

De todos modos, mi intención no era dar aquí minilecciones de historia, sino dejar claro que la animadversión de los catalanes a lo que nos llega del otro lado del Ebro viene de lejos.

Aunque también he de apuntar que soy testigo directo de unos años en que esas diferencias parecían haberse superado y pensábamos, incluso, que podríamos hacer todos juntos un país unido y puesto al día. Fue en la década de 1970, con el (aparente) fin del franquismo y el (aparente) inicio de la democracia, cuando el pueblo español, Catalunya incluida, despertó de cuatro décadas de pesadilla y quiso reconvertirla en un sueño de libertad.

«Regnorum Hispaniae nova descriptio», Willem Blaeu, 1631

masala
masala és barreja d'espècies

Masala no és la veu de cap entitat, ONG, secta o partit.
Podeu col·laborar amb articles, dibuixos, notícies, fotografies, poesies, entrevistes i en la distribució.
8.000 exemplars repartits entre comerços, associacions, centres cívics i socials, biblioteques...

Telèfon de contacte: 629196170
masala@ravalnet.org
www.masala.cat
twitter.com/masalacv
facebook.com/masalaciutatvella
Ens pots trobar els dimarts
de 17 a 21h a El Lokal (C/de la Cera, 1 bis)

Aquesta edició s'ha tancat el 13 de gener de 2013

cc BY NC ND